

L

uceafărul.net

Fondat 2009

Anul I • Nr. I • Ianuarie 2009

A fost odată ca-n povești
A fost ca niciodată,

.....
Porni luceafărul. Creșteau
În cer a lui aripe,
Și căi de mii de ani treceau
În tot atâtea clipe.

Un cer de stele dedesupt,
Deasupra-i cer de stele-
Părea un fulger nentrerupt
Rătăcitor prin ele.

Și din a chaosului văi,
Jur împrejur de sine,
Vedeă, ca-n ziua cea dentâi,
Cum izvorau lumine;

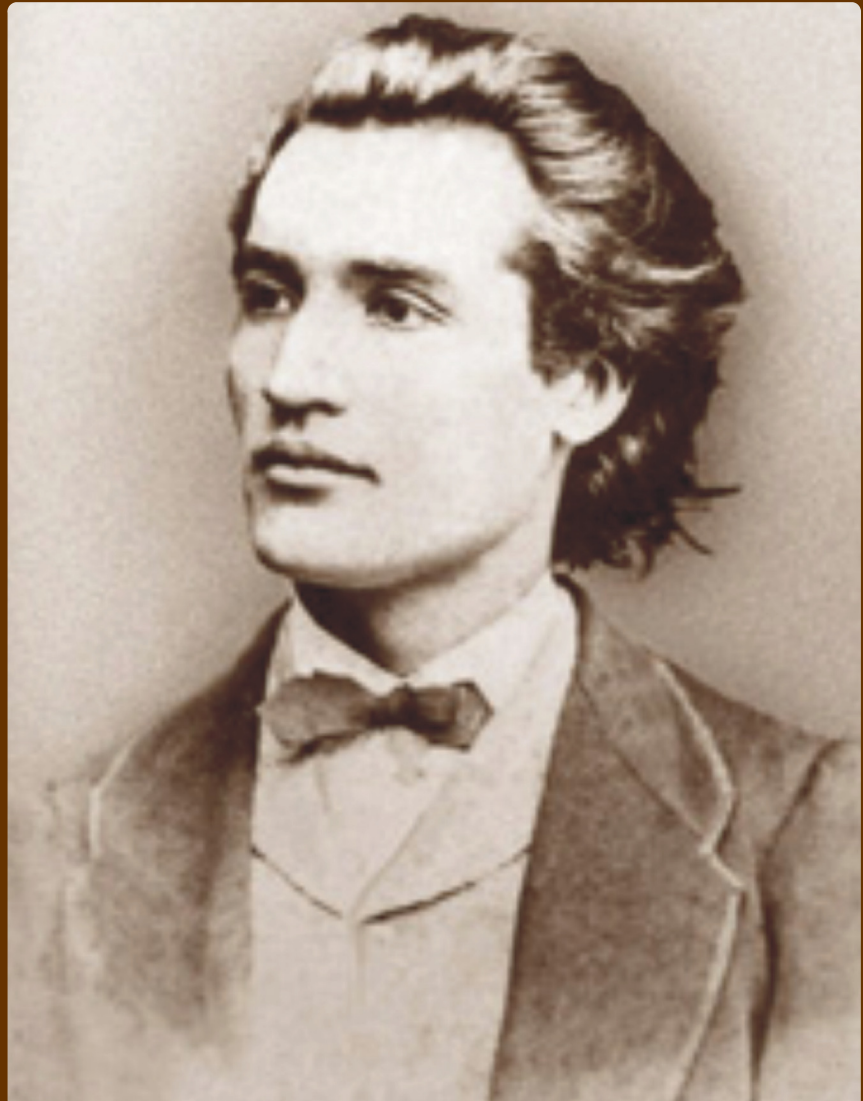
Cum izvorînd îl înconjur
Ca niște mări, de-a-notul...
El zboară, gând purtat de dor,
Pân' pierde totul, totul;

Căci unde-ajunge nu-i hotar,
Nici ochi spre a cunoaște,
Și vremea-ncearcă în zadar
Din goluri a se naște.

Nu e nimic și totuși e
O sete care-l soarbe,
E un adânc asemenea
Uitării celei oarbe.

Din cuprins:

- Poezia trebuie să fie o bucurie pe care omul trebuie să și-o ofere, Dialog cu poetul și scriitorul Gellu Dorian (Paul Ungureanu)
- Aripa trezită sub armură (Mircea Oprea)
- O poezie a evadării din vis (Gheorghe Hreapcă)
- Analiza timpului prin înțelegerea clipei (Georgică Manole)
- Homo Heliotropus (Dumitru Lavric)

Lui
X

Veronica
Micle

Vârful `nalt al piramidei ochiul meu abia-l atinge...
Lâng-acest colos de piatră vezi tu cât de mică sunt –
Astfel tu `n a cărui minte universul se răsfrânge,
Al tău geniu peste veacuri rămâne-va pe pământ.
Și dorești a mea iubire... prin iubire pan` la tine
Să ajung și a mea soartă azi de soarta ta s-o leg,
Cum să fac! Când eu micimea îmi cunosc atât de bine,
Când marea ta ființă poate nici n-o înțeleg.
Geniul tău, planează-n lume! Lasă-mă în prada sorții
Și numai din depărtare când și când să te privesc,
Martora măririi tale să fiu pan` la pragul morții
Și ca pe-o minune `n taină să te-ador,
să te slăvesc.

Cuprins

Început de drum	LUCEAFĂRUL.net	3
	Ianuarie în coloane de aer pur	3
Editorial	E greu?... E ușor?... Totu-i posibil!...	4
Interviu	Poezia trebuie să fie o bucurie pe care omul trebuie să și-o ofere, Dialog cu poetul și scriitorul GELLU DORIAN	5
	Să ne aminTIM gustul lecturii	8
	Mihai Popa și zborul fluturului	9
Invitație la lectură	Aripa trezită sub armură	10
Comentarii	Maieutica lui Traian Apetrei	13
	O esență a sufletului local	14
	O poezie a evadării din vis	15
Debut	Analiza timpului prin înțelegerea	16
	Viața	16
Atitudini	Repere de calitate în activitatea didactică I	17
	(Auto)Sfaturi	18
	Dicționar special	18
Eseu	Homo Heliotropus	19
	Eminescu în viziunea botoșăneanului Gheorghe Cojocaru	22
Istoria Culturii	Emilia Zaharia	24
Poesis		26
Umor calificat	Gară pentru trei	29
Apariții editoriale		31

Revista Luceafărul.net fondat 2009

Director: Ion Istrate

Redactor șef: Georgică Manole

Membrii fondatori:

Ion Istrate; Ioan Burțilă; Elisabeta Roman; Olimpius Istrate; Georgică Manole; Marian Mazarovici; Dumitru Lavric; Angela Paveliuc-Olariu; Lucian Manole.

Consiliul de Administrație:

Președinte: Ion Istrate;
Vicepreședinți: Ioan Burțilă, Olimpius Istrate;
Membri: Georgică Manole; Ana Maria Maluș; Marian Mazarovici; Dumitru Lavric;

Colegiu de redacție:

Secretar de redacție – Ana Maria Maluș;
Redactor și administrator site – Marian Mazarovici;
Redactori: Gina Poenaru, Paul Ungureanu;
Cătălina Constantinovici; Lucian Manole;
Alexandra Agarafinei; Lavinia Botușanu;
Vasile Iftime; Chirica Betianu, Nică Amariei.

Editor: Editura Agata, 2009

Conținutul acestei revistei nu reprezintă în mod oficial opinia Revistei Luceafărul.net, a cărei unică responsabilitate este de a publica opiniile colaboratorilor ei. Răspunderea privind corectitudinea și coerența informațiilor prezentate, precum și eventuale consecințe revine autorilor, conform prevederilor legale.

© Grafică: Lavinia Botușanu.

© Fotografii: Agata (Botoșani, 2008).

Adresa redacției: România, Botoșani,
str. 1 Decembrie, nr. 25 (Centrul Istoric),
email: redactiarevistei@luceafarul.net
Fax: 0231 51 01 51, www.luceafarul.net

Eveniment

Vineri, 7 noiembrie 2008, Biblioteca Județeană „Mihai Eminescu” din Botoșani a organizat o întâlnire cu scriitori care și-au lansat recentele lor cărți.

Prof. univ. dr. Ion Berghia, președintele Asociației „Pro Basarabia și Bucovina”, filiala Iași, și-a lansat cartea „*Soroca... dragostea mea*” (Iași, Pamfilius, 2008) și revista „*Dor de Basarabia*” (nr. 1-15). Dr. Angela Paveliuc-Olariu și-a lansat cartea „*Mobilierul tradițional din Moldova*” (Botoșani, Agata, 2007). Prof. Georgică Manole și-a lansat cartea „*Chipul efemerului- Jurnal din Actualitate*” (Botoșani, Agata, 2008), volumul fiind prezentat de jurnalistul Vasile Timofciuc și de poetul Vasile Iftime. Prof. Constantin Cojocaru și-a lansat lucrarea „*Județul Botoșani. Structuri administrative teritoriale*” (Botoșani, Quadrata, 2008), beneficiind de o prezentare pertinentă din partea prof. Gheorghe Median.

Publicul prezent a auzit și prelegerea „*Sărbătoarea Sfinților Arhangheli Mihail și Gavril în tradiția satului românesc*” susținută de dr. Angela Paveliuc-Olariu.

Cine ne mai muncește glia?!

LUCEAFĂRUL.NET

Revista „LUCEAFĂRUL.net” este o publicație de cultură, educație și atitudini destinată sufletului neamului românesc.

Considerăm că omagierea marelui român Mihai Eminescu, fondator al spațiului cultural românesc modern, este o provocare și o datorie de onoare a fiecăruia dintre noi, căreia îi putem da curs în nenumărate feluri. Cu credință în misiunea noastră, încercăm să contribuim prin această revistă la crearea unor repere culturale autentice și stabile.

„LUCEAFĂRUL.net” este un proiect ce trebuie sprijinit de cei ce cred în valori autentice și ostenezc pentru conservarea și promovarea culturii românești.

Spațiile revistei „LUCEAFĂRUL.net” sunt destinate debuturilor și republicărilor literare, lucrărilor de artă, jurnalism (atitudini civice), exegezelor, comentariilor și informațiilor din spațiul cultural. Colaborarea cu revista este deschisă tuturor celor interesați și care pot contribui semnificativ la dezvoltarea unei imagini cât mai complete despre valorile culturale prezente, cât și despre opera și impactul personalităților culturale consacrate în istoria recentă.

Textele pot fi depuse în format electronic redactate cu diacritice, cu caractere „Times New Roman” mărimea 10, la Redacția Revistei „Luceafărul.net” din Botoșani, str. 1 Decembrie, nr. 25 sau pot fi trimise prin email: redactiarevistei@luceafarul.net. Lucrările nu vor fi publicate fără acceptul autorului în formă scrisă.

Prin intermediul acestei publicații dorim să promovăm un dialog cultural activ: sunt binevenite orice informații despre cărți noi apărute la edituri, în librării, lansări de cărți, acțiuni ale cenacurilor literare, expoziții și vernisaje artistice, festivaluri, spectacole, acțiuni de educație și atitudine civică, informații cu mesaj cultural-educativ etc.

Ion Istrate

Ianuarie în coloane de aer pur

Ne aflăm în luna *Ianuarie* când văzduhul se concentrează în coloane de aer pur pentru a susține spiritul eminescian. Nici nu se putea timp mai nimerit în care să se ivească o revistă care să se cheme „LUCEAFĂRUL.net”.

Cu mulți ani în urmă, tocmai pe la începuturile sale literare, Marin Sorescu era dominat de o obsesie. Aceasta consta în credința că un scriitor trebuie să fie mereu publicat. Repeta indefinit Marin Sorescu: „*Noi avem nevoie de lumină, mai ales de lumina... tiparului care trebuie să se reverse odată și odată și asupra noastră. O poezie nepublicată e ca un dans pe întuneric – cum spune Ovidiu – nu te vede nimeni și-ți mai rupi și picioarele*”.

„LUCEAFĂRUL.net” apare pentru a rezolva și astfel de obsesii, dar și pentru că trăim într-o cultură a fragmentului în detrimentul contextului. Astfel că rezolvarea nu va veni numai dinspre calitatea lecturii ci, paradoxal, și dinspre cantitatea ei.

Avizații știu că ne aflăm în plină cultură a nerăbdării ca rezultat al culturii de flux (televiziunea și radioul) și a internetului (ca o combinație între cultura de stoc și cea de flux, numai că textul e stocat într-un spațiu virtual). Pentru „nerăbdători”, „LUCEAFĂRUL.net” va fi o revistă on-line, în timp ce pentru „așezați” (ca adepți ai culturii de stoc ce are ca element fundamental cartea), va exista forma tipărită.

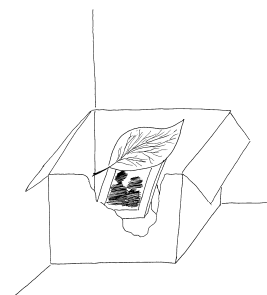
„LUCEAFĂRUL.net” va pune accent pe informativ, formativ și performativ, abandonând tentația facilă a deformativului și a dezinformativului.

Revista nu va aborda nici euphorionismul exacerb (cel din accepțiunea lui Goethe), nici spiritul de gașcă ce ar putea-o transforma într-o revistă închisă și elitistă și nici nu va cădea în „cancan”-isme, ducând-o în derizoriu. Vocea ei va fi când dangătului unui clopot de biserică pe vreme de urgie, când clinchetul lin al unui clopoțel acompaniind un colind dar, de cele mai multe ori, sunetul normal al unui clopot ce cheamă la slujbă și care nu poate decât să înflorească atunci când te afli sub raza de acțiune a sunetului său.

În ceea ce privește relațiile revistei cu omoloagele ei în ale intențiilor, acestea vor porni de la celebrul paradox mirabil Evdokimov („*Credincioșii se miră că e posibilă existența necredincioșilor, în timp ce necredincioșii se miră că e posibilă existența credincioșilor*”), parafrazându-l astfel: „*Toate se vor mira că e posibilă existența „LUCEAFĂRULUI.net”, în timp ce „LUCEAFĂRUL.net” nu se va mira că e posibilă existența lor*”.

În concluzie, prin „LUCEAFĂRUL.net” va continua facerea lumii, căci ea, lumea, nu este gata.

„O poezie nepublicată e ca un dans pe întuneric”

Georgică Manole

E greu?... E ușor?... Totu-i posibil!...

„Măreția unui talent este înaintea de toate acela de a uni oamenii”

În concretul vieții mele cotidiene, am conștientizat, devreme, cu întreaga mea ființă, trecerea timpului; faptul că anii care ne sunt dați sunt numărați, că în fața fiecăruia dintre noi nu stă un timp infinit, ci un timp limitat. Este aici, desigur, un nobil mobil al întâlnirii în paginile acestei reviste-rațiunea ei primordială. Admițând apriori marea vorbă a lui Iorga: „Ești tu însuși prin ceea ce păstrezi din sufletul celor pe care i-ai cunoscut”, recunoști, totodată un adevăr peremptoriu: mintea treptat-treptat se adaptează subiectului cu care a fost pusă în contact și se face asemenea celor ce este obișnuită să întâlnească și să adore. Căci, la drept vorbind (vădit, incontestabil), omul nu se poate înălța mai sus de ținta sau de idealul de puritate, de bunătate și adevăr pe care l-a pus singur în calea vieții sale. Astfel, ca atare, e vorba de a cunoaște acest ideal și a lua, deci, act de grava întrebare: Ce preț mai are viața noastră, dacă se îndepărtează de oameni și ce valoare are acea puritate, dacă se transformă într-o presiune și nu se exercită într-o simpatie asupra altora? Aceasta, fiindcă spunea același Iorga: „Și, în viață, în simțire, în scris, în gând, când te uiți mai bine, rămâne mai ales ce ai dat altora, ce ai lăsat de la tine, ce ai jertfit”.

Dacă, așa cum spunea odată Antoine de Saint Exupery – „măreția unui talent este înaintea de toate acela de a uni oamenii”, profesiunea de scriitor nu își arogă, ci își recunoaște cu modestie *coram populo*, adică în public, înalt și fără teamă această măreție. Fericim pe cei care în viață o cultivă, felicităm pe cei care cred în ea...

Când *volens - nolens* bagi de seamă cum azi, fără veste, dispare distanța dintre ucenic și dascăl și apare în schimb, în mod inevitabil, în locul ei relația, firesc normală, dintre om și om, pari covârșit de o înaltă aleasă satisfacție, cu atât mai mult cu cât, prin însăși ivirea noastră în lume, așa zicând *ab ovo* – oameni suntem.

De ce revista „Luceafărul” la Botoșani? De-aici porni „Luceafărul”... Deoarece Botoșaniul a exercitat mereu asupra celor ce l-au cunoscut mai îndeaproape, și, cu atât mai mult asupra celor care trăiesc în sânul său, un farmec deosebit de puternic... Nici un alt oraș nu se încorporează mai mult și mai strâns în trecutul existențelor noastre individuale, ca acesta. În nici un altul, trecutul lui nu se amestecă mai mult cu al nostru. Astfel, Botoșaniul nu e o localitate oarecare, către care cineva își întoarce gândul cu plăcere sau cu înduioșare. Pentru cei ce își leagă sufletul lor de sufletul lui, Botoșaniul e ca o ființă vie, a cărei formă, a cărei voce, a cărei privire trăiesc în amintirea noastră dincolo de timp și stăpânesc gândurile noastre, fără putință de împotrivire... Botoșaniul însă nu este amintire, ci conviețuire, o prezență continuă în care cele

vechi se înnoiesc mereu, într-un joc bizar. Botoșaniul face parte din tine; dacă ai zăbovit în el cândva, e ca și cum ți-ar fi crescut deodată aripi. Duci povara lor în spate, Botoșaniul le privește bătaia și înălțimea zborului: mai aproape, mai departe de stele. Icoana Botoșaniului o duce strâns lipită îndărătul pleoapelor, ca să nu rămână loc pentru lacrimi. Spune-mi, tu, când te întorci acasă, plângi? Ridic ochii spre cer: cerul acela în care Botoșaniul s-a răsturnat e ca un zarzăr înflorit, în fiecare floare, un înger apără o lumânare pândită de vânt.

E dificilul actul creator?

Cuvintele încep să se aștearnă pe hârtie calde, molcome, liniștite, căpătând o notă melancolică. Acest segment al vieții noastre, laboratorul temeliei de idei, de cuvinte și de fapte, a fost format, de multe ori, din seri prelungite până târziu, dar seri puse în slujba creației. Drumul e lung și anevoios, dătător de sincope, creator de frământări, gândindu-ne la impresia ce v-o facem vouă, cititorilor. Deseori ne tulbură întrebările: oare e bine ce scriem?; oare o să placă?; ce se va spune despre noi?... Gânduri, idei, ce iau proporții, gânduri și idei ce-și cer dreptul lor la lumină. Din aceste motive trebuie să ne grăbim a le prinde zborul în paginile revistei „Luceafărul”. Trebuie să procedăm așa, căci altfel se întorc în neantul pur de unde au venit, în ciuda faptului că poposesc doar o clipă pe pagina gândului nostru. Pentru a le valorifica, trebuie să ne agățăm cu putere de ele, să le strunim și, astfel, să metamorfozăm proverbul „Ce poți face azi, nu lăsa pe mâine!” în unul nou: „Ideea cu care ești binecuvântat acum, n-o lăsa pe mai târziu!”. Să vă spun și un secret... uneori ajungi să nu fii atent la orice gândindu-te la lumea ta de idei și de imagini, la ce mai poți modifica, adăuga, cizela. Căci, odată ce începi a crea o lume nouă, aparte, nici nu observi ce repede zboară timpul. Pentru a crea, considerăm că trebuie, în primul rând, harul pe care să-l înflorești citind. Dacă nu citești, nu poți face nimic, încetul cu încetul totul se pulverizează, se fărâmițează și se risipește în fragmentele începutului. Citind, îți formezi vocabularul și nu-ți va fi foarte greu să îți găsești cuvintele potrivite. Citind, capeți imaginație și îți formezi propriile idei, devenind tu însuși, cu propria ta creație, cu propria ta lume și, ce fericire imensă vei simți!...

Ooo! Am spus CREAȚIE? Ce cuvânt măreț! Oare mulți îi percep adevărata conotație? Hei! Poate cu asta trebuie să încep. Oricum, cititorule, nu uita că și tu poți să creezi, chiar dacă ți se pare greu. Ne putem zice, în fond, fiecare astfel, nouă tuturor și fiecare lui însuși: *Non ridere, non lugere, neque detestare, sed intelligere!* Ceea ce s-ar zice, în limba noastră de azi: Să nu râzi, să nu plângi, să nu detești (urâști), ci să înțelegi... degustând frumosul! - pe această cale, cu ochii larg deschiși, să-ți luminezi încercările tale literare.

Cezar Vasilescu

„Non ridere, non lugere, neque detestare, sed intelligere!”

Poezia trebuie să fie o bucurie pe care omul trebuie să și-o ofere

Dialog cu poetul și scriitorul GELLU DORIAN

P.U: Doamnă Gellu Dorian, ce mai înseamnă poezia pentru un om ajuns la cincizeci și cinci de ani, într-o lume în care, se pare, că numai de poezie nu mai are nevoie?

G.D: Lumea de acum are nevoie de poezie la fel de mult ca lumea de acum două mii de ani. Numai că altele sunt proporțiile și altele așteptările, chiar dacă, pentru un cunoscător de poezie, deosebiri între stările poetice de acum și cele de atunci sunt doar la nivelul limbajului și tehnicilor, la nivelul modului și modalităților de prezentare și receptare. Și atunci și acum, poezia a fost și este apanajul celor ce au nevoie de ea, celor ce și-o doresc, celor ce simt cu adevărat ce poezia comunică. Pentru un iubitor de poezie, fie el poet sau cititor, poezia înseamnă totul, iar faptul că o societate sau alta, aflate în tranziție, ignoră poezia, nu înseamnă că aceasta este pe cale de dispariție. Sunt doar tranziții prin care omenirea, de-a lungul secolelor, a trecut și o să mai treacă. Parafrazându-l pe Dostoievski, pot spune că „Poezia va cuceri lumea”. De poezie este nevoie tot timpul, dar nu așa, evident, cum fiecare om are nevoie de apă și pâine, ci așa cum, după un timp de agoniseli de tot felul, mai are nevoie să se bucure de acestea. Poezia, astfel, trebuie să fie o bucurie pe care omul trebuie să și-o ofere. Să nu se aștepte că ea vine pe rație de la un guvern sau altul. Ea vine numai de la poeți. Și nu de la orice poeți, ci numai de la cei aleși. Poezia a fost și este și pentru mine o dorință continuă de a ajunge acolo unde frumusețea cuvântului devine esență, substanță a harului divin.

P.U: Scriitorul român trăiește la acest început de mileniu într-o lume a sa, departe de preocupările meschine privind traficul de influență și milogeli?

G.D: Trăiește, într-adevăr, într-o lume a sa, nu numai acum - din totdeauna a trăit așa -, dar ține cont de lumea din jur și din care vine și, mai ales, de lumea în care se duce. Traficul de influență, în ce-l privește pe scriitor, ar fi necesar numai în cazul în care opera sa ar putea influența o evoluție înspre bine a lumii. De regulă, de pe poziția de scriitor, omul nu poate influența lumea altfel decât scriind și având iluzia că măcar un mic număr de semeni se vor alipi ideilor lui, nu așa însă când funcția lui într-o conjunctură anume, socială, îl pune în situația, interesat, să determine ceva ce ar trebui să se realizeze în mod firesc, cum, de altfel, face orice alt om pus în astfel de situații care țin de obținerea de foloase necuvenite. Cât privește milogeala, pe mulți dintre scriitori i-a surprins în situații de umilință pentru a-și obține subvențiile pentru tipărirea cărților, pentru alte nevoi de care fiecare om, într-o societate, se lovește. Dar scriitorul, mai mult decât omul de rând, pare acum mai marginalizat, mai uitat, mai lăsat la voia întâmplării, decât să zicem, medicul veterinar care, punând crotale în

urechi la o mie de vaci, își scoate hrana pe ceva timp. În timp ce scriitorul, punând mii și mii de cuvinte în pagină, într-o formă artistică, nu-și poate câștiga existența, ba mai mult, trebuie să mai scoată și bani din buzunar pentru a-și tipări cărțile. Și buzunarul scriitorului român este foarte gol.

P.U: Având în vedere aceste situații, fie de umilință, fie de altele în care poate fi pus, premiile literare lansează spiritul de competiție adevărată, sau au devenit ceva comun și firesc într-o societate în care scara valorilor s-a răsturnat după anul 1989?

G.D: Într-o astfel de societate, nu. Într-o societate normală, se lansează, cu adevărat, spiritul de competiție din care se pot ivi opere literare de valoare. Răsturnarea valorilor, nu neapărat de după 1989, ci și din societatea comunistă de până atunci, dar, din păcate, și de după aceea, prin păstrarea mentalităților, determină și inversarea criteriilor de punere în valoare. Interesele și goana după premii și diplome de tot soiul, de aceeași valoare cu cele acordate de festivalul de tristă amintire „Cântarea României”, au condus la realizarea unei plaje de premii de toate calibrele, de la premii naționale sau fals naționale la premii ale revistelor sau editurilor, ale unor asociații culturale sau diplome de excelență care au transformat, cele din urmă, sensul și proprietatea cuvântului „excelență”. Astfel de premii fac rău atât celor ce le primesc cât și credibilității literaturii care, astfel, scoate într-o evidență derizorie nume ca și inexistente dar agresive la o adică, atunci când vine vorba de evidențieri și notorietate.

P.U: Ele lansează valoarea adevărată sau promovează spiritul de gașcă (tabără literară)?

G.D: Astfel de evaluări, să le zicem, nu promovează valoarea adevărată, ci veleitarismul și agresivitatea celor ce sunt astfel unși cu premii pe care nu le merită. Astfel de laureați sunt validați de juri de aceeași teapă! Nu cred că astfel de inși fac parte din vreo „gașcă sau tabără literară”, pentru că, nu-i așa, nu este vorba de literatură în astfel de cazuri, ci despre subproduse culturale care, oricum, sunt aruncate la gunoi. Dar sunt, desigur, astfel de găști, care se adună în jurul unor reviste de apartament și se manifestă astfel, în mintea lor, plenar și în folosul marii culturi. Nu înseamnă nimic, ci poate cel mult dați ca exemplu la „să nu faceți ca ei”.

P.U: Premiile literare locale nu pot crea la rândul lor „găști literare”? La noi au existat sau există găști literare?

G.D: Premiul Național de Poezie „Mihai Eminescu”, Opera Prima și Opera Omnia, care se acordă la Botoșani din 1991, ajuns la ediția a XVIII-a, mi se pare unul care elimină orice sforărie și orice prejudecată. Celelalte premii cu iz local nu contează. Ele sunt făcute să dispară

și să nu însemne nimic. Ele par a contura mici găști interesate de o impunere a unor notorietăți de gang și atât.

P.U: Printre scriitorii tineri recunoscuți și apreciați pe plan național, se află și botoșăneanul Dan Sociu, care de curând a primit o bursă de creație de 1000 de euro. Aceasta îi conferă lui Dan Sociu statutul de „scriitor profesionist” în sensul că poate să-și dedice timpul scrisului. Cum apreciați acest statut, cel al scriitorului profesionist?

G.D: În scris, într-o literatură, „profesionist” înseamnă să trăiești din scris. Că un scriitor primește o bursă temporară, asta nu înseamnă că trăiește din scris, ci poate cel mult, pentru o perioadă de timp să se dedice scrisului pentru care i s-a acordat acea bursă. Or nici măcar Dan Sociu, un scriitor de real talent, nu trăiește din scris. Pentru a-și câștiga existența, el este angajat al Editurii Cartea Românească, sau colaborează cum fac mulți alți scriitori, la diferite publicații. Statutul scriitorului profesionist este un ideal ce nu va putea fi atins prea curând în arealul literaturii române. Puțini scriitori români se pot lăuda că trăiesc numai din scris. Sau mai exact, poate chiar nici unul în întregime. Mircea Cărtărescu, de exemplu, ar putea-o face, fiind promovată de Editura Humanitas, care de pe urma cărților acestuia obține un profit ce, într-un anumit procent, îi revine scriitorului. Dar și el cea mai mare parte a subzistenței și-o procură din profesorat.

P.U: Care este diferența dintre gazetărie și literatură? Un scriitor profesionist se poate exprima la fel de bine în ambele preocupări?

G.D: Una esențială, evident. Gazetăria este o efemeridă și ține de o profesie pe care o poți învăța la o școală de specialitate. Literatura, în schimb, deși lasă impresia că poate fi practică de oricine, nu dă voie, în timp, să se exprime decât doar prin talentul celor chemați. Ea se învață la școală, dar din studiul ei nu ies neapărat scriitori, ci doar oameni cultivați care se vor putea exprima corect în limba maternă. Literatura naște opere eterne. Gazetăria, nu! În privința posibilității scriitorului profesionist să se exprime la fel de bine în ambele, timpul a dovedit-o cu asupra de măsură: marii scriitori ai lumii, dar și de la noi, au fost și foarte buni gazetari. Un scriitor adevărat se oprește la timp din gazetărie, care, practică îndelung, poate deforma.

P.U: O editură, pe lângă tipărirea cărților, nu trebuie să facă și marketingul cărții și al autorului, chiar dacă există critica literară?

G.D: Critica literară, în primul rând, nu face marketingul editurii, cărții și autorului, ci evaluează cartea respectivă în parametrii unor teorii și paradigme. Editura este obligată, dacă vrea să supraviețuiască, să-și facă marketing, iar la apariția cărții să facă o promovare care să inducă spre cititor acea carte. Editurile mari așa fac. Polirom, Humanitas, Cartea Românească, Curtea Veche și altele.

P.U: Prin ce se deosebește un scriitor din țara noastră de cel din străinătate?

G.D: În primul rând prin limbă. Apoi prin modul de promovare, prin agenți literari, prin presa de mare tiraj, prin punerea în valoare, prin circulație. Scriitorul român este lăsat la voia întâmplării, ignorat, prin prejudecată, de cititorii de masă cât și de cititorii specializați și așa mai departe. Cea mai gravă atitudine față de un scriitor este prejudecata celor din jur, atitudine ce vine dintr-o lipsă totală de interes față de opera acestuia, judecat fiind după ureche de tot soiul de neaveniți care, printr-o conjunctură sau alta, prin posibilitatea de a se exprima într-o foaie sau alta, induc părerea eronată despre acel scriitor. Efectele pot fi mai lesne simțite în astfel de cazuri decât atunci când se dorește punerea în valoare, prin criterii solide și modalități de marketing și critică, a scriitorului.

P.U: Dar un cititor român de un cititor străin?

G.D: N-aș putea să vă spun. Dar dacă acel cititor este dintr-o țară cu un standard ridicat, acel cititor poate intra lesne în contact cu marile cărți ale lumii. Or cititorul nostru este supus puterii de cumpărare, sărăciei și, evident, ignoranței impuse astfel.

P.U: În materie de literatură, ce gusturi are Gellu Dorian?

G.D: El crede că bune. Și nu a dezmințit pe cei ce se pricep la literatură, cel puțin până acum.

P.U: În general când și în ce momente scrie Gellu Dorian?

G.D: Scrie tot timpul, când, evident, crede că are ceva de spus și, mai ales, când trebuie să spună ceva.

P.U: Cât și cum se poate trăi din scris în România? În acest caz mă refer la scriitor și nu la gazetar.

G.D: Am răspuns mai sus. Dar atunci când există posibilitatea unor tantieme din scris, se poate trăi la fel cum trăiesc ceilalți semeni care au posibilitatea unor tantieme. Când te duci să-ți plătești facturile, să-ți cumperi mâncare, să călătorești, nimeni nu te întreabă în ce mod ai câștigat banii. O face doar fiscalul, atunci când te impozitează.

P.U: Ce credeți despre piața românească de carte din ultima vreme? Dar despre cea din Botoșani?

G.D: Dar ce, există la Botoșani o piață de carte? Sunt doar câteva librării, dintre care doar una, „Lucașfărușul”, și poate „Eminescu”, mai țin contactul cu marii distribuitori de carte și cu editurile mari din România. Dar, evident, asta nu înseamnă că avem o piață de carte. O piață de carte există, desigur, în România, și este una destul de diversificată, de la beletristică românească și mai ales străină, uneori cu titluri la zi, până la literaturi de specialitate. Dar ea totuși nu se desfășoară normal, ca în alte piețe, unde, de pe urma vânzărilor, pot trăi atât librării, difuzorii, editorii, redactorii, agenții literari cât și scriitorii. Or la noi, cei ce încasează mai întâi de toate sunt tipografii, apoi librării, iar editurile abia de fac un profit care să le permită să supraviețuiască. Suntem singura țară din UE, poate chiar din întreaga Europă, care am crescut TVA-ul la carte de la 9% la 19%, în timp ce în majoritatea țărilor europene TVA-ul pe carte este 0%. Prin urmare, piața de carte din

România este benefică tot statului, din acest punct de vedere.

P.U: Care sunt bucuriile și tristețile lui Gellu Dorian?

G.D: Bucuriile sunt puține. Tristețile sunt multe. Dar nu le menționez aici, că nu se cade. Însă, dacă m-aș referi strict la marginea aceasta de lume, în care prejudecățile sunt singurele ce fac imaginea unei persoane publice, ignoranța de asemenea, lipsa de conviețuire firească, ar merita să spun că într-un loc unde presa a ajuns pe mâna analfabeților, improvizațiilor, impostorilor cu bani sau a unor inși care fac din redacții locuri de șantaj sau leviathane de spălat banii negri, ce să mai faci, decât să te retragi și să-ți vezi de treabă, cu riscul de a fi scos chiar și din afara marginii. E o tristețe destul de mare, desigur. Și după ea multe altele.

P.U: Putem vorbi de boemă în rândul scriitorilor botoșăneni înainte de 1989?

G.D: În adevăratul înțeles al cuvântului, nu. Pentru că doctrina ceaușistă spunea: „Nici muncă fără pâine, nici pâine fără muncă!”. Deși era, desigur, o demagogie, în spatele căreia se trăia din furat, se făcea că se muncește, se făcea că se plătește și așa mai departe. Printre scriitorii botoșăneni, puțini la număr, pentru că mulți aspirau la gloria scrisului, chiar dacă avea o slujbă, Lucian Valea făcea o boemă de lux, să-i zic așa, de *persona grata*, tăind frunze de laur hymeric mai tot timpul prin cofetăriile botoșănene, pe terase, discutând la foc deschis despre literatură, despre politică, despre viața mizeră pe care românii o duceau. Pe lângă ei existau și alți poeți care au făcut o astfel de boemă. Eu personal, timp de un an și jumătate, negăsindu-mi un loc de muncă după întoarcerea din armată, am făcut boemă, cu tot ce înseamnă ea, cu zile întregi fără mâncare, cu dormit pe unde apucam, cu atitudini nonconformiste, uneori ajutat, cât se putea, mai ales prin influențe, de Lucian Valea de la care am învățat foarte multe lucruri care m-au format ca scriitor și, mai ales, ca un bun cititor. Poate Constantin Bojescu, poate Dumitru Necșanu..., dar toți, de la un timp, aveam și servicii, ceea ce, nu-i așa, exclude condiția sine qua non a boemei. Dacă nu munceai erai considerat parazit social și amendat sau trimis la locul de muncă, unde dorea miliția și securitatea, pe cine știe unde, poate chiar la canal. Într-o zi, întrebat de un polițist unde lucrează, Dumitru Necșanu a spus că „în literatura română”, un loc în care boema era la ea acasă și este încă, bineînțeles.

P.U: Premiile de asociații și fundații, premiile de publicații, premiile de edituri și premiile speciale sunt suficiente pentru scriitorii români, ca număr și ca valoare pecuniară?

G.D: Premiile, indiferent ale cui vor fi sau de cine vor fi date, nu vor fi de ajuns niciodată și nu vor mulțumi niciodată, mai ales ca valoare pecuniară. Am

spus mai sus ce cred despre aceste premii care se uită imediat după ce au fost acordate și nu ajută, deci, la nimic pentru promovarea scriitorilor români, ci mai curând parcă îi aruncă din ce în ce mai mult într-o desolidarizare și ură, parcă, într-un anonim din ce în ce mai adânc.

P.U: Este adevărat că unii scriitori și-au transformat numele lor într-un brand, iar cărțile acestora au devenit o marfă?

G.D: Este adevărat.

P.U: Într-un poem publicat cu puțin timp în urmă în „Viața românească” ați afirmat că „niciodată n-am fost fericit”. De ce și în ce sens?

G.D: Într-un poem poezii afirmă orice. Asta nu înseamnă că ficționând îți chiar descrii propriile trăiri. În privința fericirii, nu prea văd multă lume să se laude.

Cine o face prea des, ori este ipocrit, ori inconștient, ori imbecil.

P.U: La ce gândește, în plan literar, acum, la 55 de ani, Gellu Dorian?

G.D: La scris, la citit, la cărți, la femei, la tot ce mă înconjoară, mai puțin la politică și deloc la politicieni, de care sunt la fel de scârbit ca mai toți românii care nu mai doresc să se știe sărăciți într-o țară despre care mereu se spune că este bogată.

P.U: La ce lucrați acum?

G.D: Am gata un roman care stă să apară la o editură din afara țării. Lucrez la Casa Gorgias și predau Editurii „Convorbiri literare” din Iași cartea *Cititorul de poezie*. Și scriu poezie ori de câte ori simt nevoia să mă exprim și astfel.

P.U: Vă mulțumesc.

Interviu realizat de Paul Ungureanu

„Premiile, indiferent ale cui vor fi sau de cine vor fi date, nu vor fi de ajuns niciodată și nu vor mulțumi niciodată, mai ales ca valoare pecuniară”

Să ne aminTIM gustul lecturii

Cartea, scriitorul, cititorul, biblioteca, importanța lecturii – acestea sunt doar câteva teme care pot fi tratate în cadrul concursului național „Să ne aminTIM gustul lecturii!”, organizat de Editura TIM din Reșița, cu sprijinul altor instituții. Directorul Editurii TIM este cunoscutul scriitor și critic literar *Gheorghe Jurma*, din Reșița.

Prima ediție a avut loc în anul 2006, cu un bun ecou în țară. Cu prilejul „Zilelor Eminescu”, Direcția Județeană pentru Cultură, Culte și Patrimoniu Cultural Național Botoșani, Biblioteca Județeană „Mihai Eminescu” din Botoșani, Fundația „Ștefan Luchian” din Botoșani și Editura TIM din Reșița au organizat Ediția a III-a, gazdă fiind Biblioteca Județeană „Mihai Eminescu”. După finalizarea concursului și premiarea celor mai bune lucrări de poezie, eseu și proză, elevii clasei a IV-a D (învățătoare *Georgeta-Iulia Popa*) de la Școala Generală nr. 6 Botoșani, au prezentat programul artistic „Carte – Școală – Viață”. A urmat masa rotundă având ca temă „Miracolul etern al cărții”, moderator fiind criticul *Gheorghe Jurma* care a fost prezent la toate cele trei ediții organizate pe meleagurile botoșănene. De exemplu, în anul 2007, la Ediția a II-a, a avut o întâlnire interesantă cu elevii Liceului „Grigore Antipa” din Botoșani, fiind invitat de mine.

Scriitorul și criticul literar *Gheorghe Jurma* s-a născut la 5 februarie 1945 în satul Bobda, județul Timiș. A

absolvit Facultatea de Filologie a Universității din Timișoara (1969). A fost redactorul ziarului „Flamura” (1970 – 1989) din Reșița, redactor-șef al ziarului „Timpul” (1990 – 1993), apoi director al Editurii „Timpul” din Reșița și redactor-șef al revistei „Semenicul”.

Scrie proză din vremea studenției (debut în anul 1968). A publicat în volumul colectiv „Gustul livezii” (1985) secțiunea proprie „Panta Rhei”, din care sunt reluate și cele mai multe din textele volumului „Întuneric de ora șapte”. Colaborări, cu critică și istorie literară, la publicațiile: „Flamura”, „Carăș-Severinul”, „Studii de limbă, literatură și folclor” ș.a.

Cărți publicate: „Mic dicționar al personalităților culturale din Carăș-Severin” (1976), „Presa și viața literară din Carăș-Severin” (1978), „Contribuții la bibliografia presei bănățene” (1979, în colaborare cu *Ada Cruceanu*), „Banatul și Eminescu” (1989), „Conspirația universală” (1994), „Descoperirea Banatului” (1994), „Întâmplări cu Afilon” (1995), „Reșița de altădată” (1996, în colaborare cu *Arsenie Boar*), „Reșița” (1996), „Carăș-Severin” (1996), „Eminescu - gând și cânt” (1998), *Sadoveanu sau lupta cu balaurul* (2002), „Prima carte” (2003), „Cu editura Timpul peste timp” (2004), „Mircea Eliade și modelul tinereții” (2005), „Vreme trece, vreme vine – note eminesciene” (2007), „Amintiri din pagini de ziare” (2008).

În volumul „Întuneric de ora șapte” (2004), lansat la Biblioteca Județeană Botoșani cu prilejul „Zilelor Eminescu”, sunt adunate proze scrise, în majoritatea lor, în anii 1982-1985, unele publicate atunci, câteva refuzate, iar alte texte scrise după aceea. O temă nostalgică rememorează copilăria și satul natal; o temă ironic satirică, actualitatea și trecutul deopotrivă. Personajelor li se caută o structură psihomentală specifică. Ici-acolo se amestecă și autorul. Iată câteva gânduri ale lui *Gheorghe Jurma*: „Când eram copil scriam cărți întregi, e adevărat, numai în visele de seară sau de dimineață, când îmi prelungeam șederea în pat născocind sub pleoape aventuri în istorie sau în ținuturi exotice... Acum stau în fața hârtiei albe și nu reușesc să scriu. Nici măcar un rând. Un cuvânt.”

Cu o zi înainte de a împlini 38 de ani, consemna în jurnalul personal următoarele: „4 februarie 1983. Simt o oboseală cumplită. Mă dor ochii. Ieri am fost la cenaclu. Azi am dactilografiat o nouă proză. Măine e ziua mea.”

Gheorghe Jurma este un scriitor și critic literar ce s-a risipit peste tot în acte de caritate culturală și editorială, este un învingător, cu toată fragilitatea sa fizică. În urma lui *Gheorghe Jurma* se află un demn urmaș, nepotul său *Mihai Popa*, din Botoșani, elev în clasa a XII-a și autor a trei cărți. Un arc peste timp între Reșița și Botoșani, ce sper să fie de bun augur.

Paul Ungureanu

Mihai Popa și zborul fluturului albastru

„...Și ce bucurie

era pentru mine, mai târziu, să văd că iese ceva bun din vârful condeiului...”

După debutul la 8 ani, o vârstă încă fragedă, când mulți copii se mai joacă și visează, Mihai Popa și-a găsit un refugiu în cuvinte, mai bine spus, în a dicta gândurile mamei sale. De la debut, în anul 1997, cu cărțuia „Copilărie, rămâi cu mine...”, Mihai Popa a dovedit că a pornit pe un drum lung, anevoios, dar plin de speranțe. A urmat „Pădurea narativă” (2002) și, cea de-a treia carte apărută în toamna anului 2004, cu un titlu incitant, „Singur pe tabla de șah”.

În „Pădurea narativă” editorul cărții afirmă „E adevărat că în ultimul deceniu au apărut mulți copii geniali care au dispărut repede fiindcă, de fapt, n-au avut talent, au fost doar invenții ale presei. Sunt convins că Mihai Popa e un nume pentru prezent și viitor, fiindcă munca lui literară este determinată de pasiune și bucurie, de dorința de cunoaștere și de perfecțiune, într-un cuvânt de talent, acel indefinibil care te îndeamnă să scrii zi de zi și te ajută să te exprimi altfel decât ceilalți”.

Într-un interviu luat lui Mihai Popa la împlinirea vârstei de 14 ani, printre altele, l-am întrebat când și de ce a ales calea scrisului? Iată răspunsul:

„De ce am început să scriu? Nici eu nu știu lucrul acesta... de fapt, poate nici nu știam ce fac. Orice ar fi fost în capul meu la ora aceea, nu mai contează, căci de atunci mi-am găsit refugiu și alinare în scris, eliberându-mă astfel de stres, oboseală și tristețe, de energiile negative de peste zi și construindu-mi un univers propriu în care singurul stăpân eram eu. Un stăpân al cuvintelor... Și ce bucurie era pentru mine, mai târziu, să văd că iese ceva bun din vârful condeiului...”

În societatea postdecembristă, prin excelență o societate de consum, totul se raportează la cantitate și mai puțin e luat în seamă factorul calitativ.

Unii mai cred că, în general, cărțile importante sunt cele groase, cu multe pagini. Revistele de cultură au început să confirme că o carte bună pentru omul grăbit de azi nu trebuie să fie neapărat groasă și cu un conținut diluat. Și, în susținerea acestei idei, dau ca exemplu cărțile lui Paulo Coelho care nu sunt groase și au un mare succes la cititori prin mesajul lor direct și condensat.

În „Singur pe tabla de șah”, Mihai Popa își trăiește visele copilăriei la intensități maxime. Sub bagheta magică a spațiului și timpului, autorul ne poartă în lumea lui, o lume curată, specifică acelor copii care se îndreaptă spre adolescență. În prologul cărții, Mihai Popa își pune întrebări chinuitoare pentru vârsta lui: „Sunt zile în care mă întreb întruna care este adevăratul sens al vieții, pentru ce trăim noi pe acest pământ. Și mă chinui degeaba să aflu un răspuns... Noi, oamenii, suntem niște simple piese pe tabla de șah. Atât. Eu, nu mai știu ce sunt. Sunt... o piesă uitată de lume pe același pătrat negru. Uneori mă mișc să

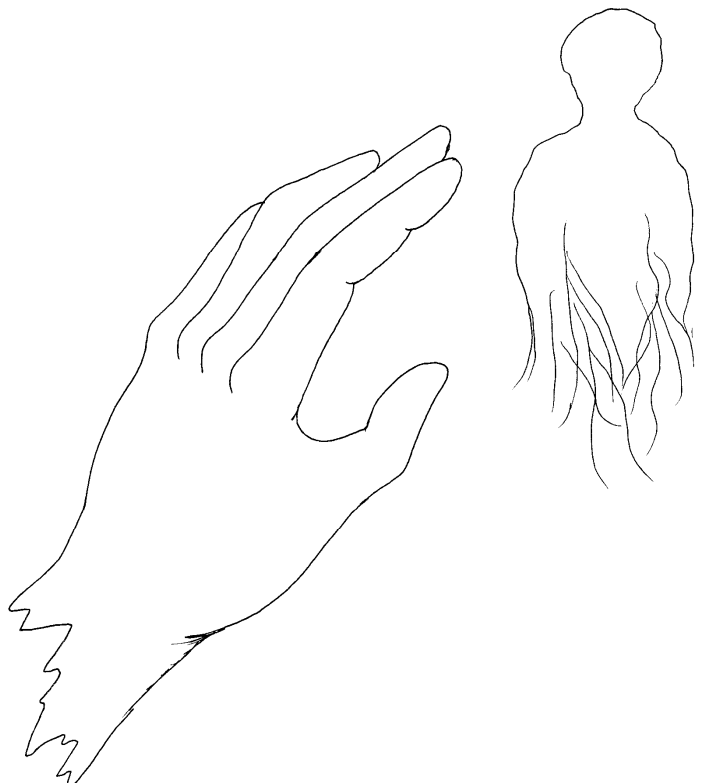
nu obosesc de atâta așteptare. Și atunci... mă rătăcesc. Da... Ei, și aștept eu să treacă toamna și iarna și... primăvara și vara și anii mei! Până la urmă încep să cred că trăiesc ca să caut adevăratul rost al vieții ca să învăț cum să mor! Of! Obositoare lecție! Ce dragă mi-e viața la răsărit de soare! Ce mult vă urăsc, oameni! Pentru că... nici nu știți cât vă iubesc! Și apoi, nu vă pot iubi fiindcă mi-e frică să nu vă strivesc cu toată dragostea mea! Căci sunteți atât de fragili!”.

Mihai Popa s-a remarcat prin a fi un adevărat stăpân al cuvintelor. Dovada cea mai autentică se poate vedea în noua sa carte, un roman, „Zborul fluturului albastru”, finalizat de curând și care așteaptă să iasă în lume în anul 2009. Va fi un roman al gândirii mature. Iată ce spune autorul la un moment dat ca o concluzie amară: „Nu este sfârșitul. Acum îmi amintesc. E adevărat: eu sunt Fluturule! Nu-mi doresc altceva decât să zbor. Dar fără ajutor, nu pot”.

Mihai Popa își trăiește „zborul” la cote maxime apelând la două aspecte care îl vor duce spre succes: sinceritatea absolută și imaginația debordantă.

„...mi-am găsit refugiu și alinare în scris”

Paul Ungureanu

Aripa trezită sub armură

Atîta gîndesc cum să fac o masă din stejar, de se alege praful. Frămînt ideea pînă o stric și tot nu-i destul de bună să devină fapt cînd lumea e plină cu idealuri cîrpite de mîntuială.

Pînda bolnavă presimte inevitabilul ca și făptuit iar realul mi se confirmă în apatia generală față de minuni, semn de *omni*-impotență.

Regretă, debilule, ulcerul păzitor al virtuții. Sînt și vicii de neatins: cele ce-ți cer tărie de taur.

Tocmai îndoiala mea puternică îl convinge ușor. Mă scoate din sărite cum acceptă atît de repede dubiul care pe mine mă cocoșează de ani.

Orice ratat suferă în fața stelelor, sub cerul implacabil. În zori, apăsător de impostură, se va spăla pe ochi și se va trezi același ratat sastisit de opera vieții lui.

Ce afacere mai e și asta să-ți cotezi disperarea la bursa artei, rimînd poezie, fluierînd cîntece pe inspirația ei, ca rentier al neputinței tale mortale.

În fiecare din noi, cineva chinuie materia, pedepsindu-i vanitatea de a se gîndi la ea.

Simte și știe ceva în plus față mine. De aici slăbiciunea de a asculta femeia cît mai de-aproape.

Hotărîtul din mine iubește planta: ea nu ezită.

Se întîmplă să ajungi la greșală și prin adevăr. Atunci, aberația capătă ușor temeiul legitim de a supraviețui oricărei contraziceri în fapt.

Îi simțeam *prezența*. Pînă și tăcerea Lui îndelung rafinată, înaltă și autoritară, specula subtil densitatea liniștii de apus imperial în favoarea Sa.

Nu grăbi pe cale, nu zăbovi. La steaua ta, doar tu vei ajunge.

Ce trăiesc alții pare de o simplitate stupidă, grotescă și placidă. Același fapt trăit de mine se complică și se amplifică îngrozitor încît n-am scăpare.

Îndrăzneala mea – sămînță sălbatică de ciulin încoțînd, ca din blestem, unde-i seceta mai mare.

Sînt minuni rămase la jumătate dar numărate întregi de spiritul credincios. În biserică, ce ai să demonstrezi e și demonstrat deja, minunea fiind a efortului, a încercării de a ține treaz credulul.

Femeia, chiar și cea necunoscută, mi-i rudă de sînge. Ne tragem din aceeași mamă și orice iubire se alăpțează la sîn din îmbrățișarea cu iz de incest.

Relieful uman ia chipul spiritului ce ne sădește între sprîncene adîncimile, înălțimile și năzăririle.

Căzniții de pe pămînt, căzniți vor fi și în rai, cînd va fi să ajungă.

Mă refugiez în amintirea casei bătrînești precum în placenta maternă. Dar pereții sleiți îmi refuză renașterea din humă și umbră.

„Nu grăbi pe cale, nu zăbovi.

La steaua ta, doar tu vei ajunge...”

Într-o lume a femeilor, în dulcele matriarhat, aș fi cu siguranță împlînzitul supus, mai util mie însumi decît îmi sînt în această viață sălbătică.

Mă liniștesc în credința că ghinionul viguros este o profeție de viață lungă.

Oare sîntem conștienți că prietenia primejduiește pe cei apropiați, pe cei care ar trebui feriți de riscul duioasei dezamăgiri de semenul lor?

Ecleziastul azi: Ai necazuri? Ferice de dușmanul tău, a cîștigat un răgaz! Ai bucurii? Ascunde-le, să nu superi! Ești sănătos? Așa-i înaintea bolii! Zici că trăiești? Spune-mi asta peste un veac!

Minuni ca zborul, mersul pe apă sau moartea efemeră din care revii nevătămat, mă dezorientează depășindu-mi ordinea banală. Mai am puterea de a trăi ascunzînd lumii aripa trezită sub armură.

Amiezile caline îmi surprind sufletul la pîndă de nu mai știu cine e gazda, cine-i musafirul, ca în amicitia vicleană dintre pradă și capcană.

Prea singulară viața provizorie pentru o moarte definitivă. E vremea să mă las în seama mea.

Fusesem atît de bolnav încît mă temeam că am terminat cu viața asta și mă voi naște din nou.

Răzbunarea mea, bălărie de seră, mă silește să-i înghit spinii ca să nu fie stîrpită.

A-ți ierta dușmanul nu cere, cu necesitate, să-l cruți. Și Dumnezeu iartă greșitul său, însă îl mîntuie doar mort!

Trenul îmi traversează visele regulat ca o rudă, ca strămoșul ale cărui gene mă domină. În genealogia asta mă aflu și eu, vagonul din urmă.

Adulmec crinul cum mi-aș citi biografia. Mirosul plăcut-otrăvitor, noaptea, spune ceva despre perfidia moale ce străbate, fără îndemn, lumina paginii.

Își îngrijea bărbatul prea tînăr ca pe o boală lumească, nu pentru vindecare, cît pentru a speria venirea alteia.

Și alții-s bănuitori cu ochii pe lume pricepînd cîte ceva, chiar mai profund decît mine, și-mi zic și mie ce văd, cum văd: asta le e meseria! O vor face și după mine, dar eu tot vreau să aflu ce este de aflat, cu pupila frăgezită de brumă și cu spinii în tălpile mele.

Zicerea ta duhnește a fals pînă o molfăie în gingii știrbe gura celebră, apoi cade ca un adevăr șifonat și veșted pe spusa tuturor.

Dezgustătoare consecvența asta de a respira, de a trăi și a muri numai în numele tău.

Prima conștiință de sine care va fi nemuritoare, va deveni stăpîna universului. Ajunge și un caz.

Mă visam fără moarte și mi-am zis că mai pot dormi în noua stare, obsesia treziturii prea târziu dispărînd. Cum visul s-a schimbat, am revenit același muritor de toate zilele.

Tunul din bronzul atîtor statui – capodopera urii topită în metale.

De-aș ști butonul ce ne-ar readuce înaintea păcatului originar, n-aș ezita nici o suflare să apăs.

Cu tot ce încă voi greși, peste tot ce-am greșit deja, nu voi depăși limita omenescului. Dacă nu-i așa, mutați limitele.

Să fie femeia opusul meu și nu întregirea? Nimic din mine nu neagă spiritului feminin. Soldat sau general să fi fost, dezertam în tabăra amazoanelor la prima salvă de suspine.

E de înțeles cel care, lenevire de om așezat, nu face bine altuia. Nu înțeleg însă pe cel ce hărniceste, din zori în zori, în a-și nenoroci vecinul ca și pe necunoscut, cu har, cu dăruire.

Ne ascundem trecutul irosit, cum la orice castel o parte din zidărie nu se vede. E timpul omorît în singurătate, cînd umbra nu cade pe nimic.

Vîrsta, în curgerea ei, mă eliberează de nevoia de spațiu și intru în robia neprevăzutului soroc.

Mai vinete, mai puhave, rănilor încă mi se închid, nu sînt un putregai. Se pare că e viață în mine cîtă vreme am carnea dornică de o ultimă vindecare.

Dacă panica de eternitate s-ar traversa fie și pe un fir de păr, aș forța trecerea, părăsind tot ce mi-a mai rămas din viața asta încropită ca o butaforie.

Adevărul, doză întregă, omoară mai repede decît minciuna și atunci te vei plînge de cinismul lumii, nu de păcătoșenia ei.

Te înjură? Află de ce! O să i te alături în cruciada exterminării creștinești a păgînului pornită încă din Evul Mediu pe urmele tale.

Mîncarea bună îmi ține viața fără să mă satur iar iubirea ta îmi acoperă viciul întreg fără a păcătui.

A pășit pe zebra să treacă strada, a ezitat, a dat un pas înapoi și l-a călcat mașina. Alte ezitări nefaste rănesc prevenitor, nu execută dintr-o dată.

Pare inexorabil ca materia să prindă mucegaiul conștiinței de sine, dar existența mea, așa cum e, o cred un accident ușor de ocolit. M-aș fi contemplat mai liniștit drept cristal inert într-o peșteră.

Mă hipnotizează poarta închisă, lăsată liberă în cîmp. Nu trișez să trec pe alături. Accept refuzul: acesta e orgoliul meu!

Știu crime mai ușor de iertat decît cuviincioasa privire neîntoarsă la timp.

De ce m-aș încrede în mine mai mult decît în alții

confesîndu-mă oglinzii? În fond, sînt și eu un necunoscut de pe stradă care, ca mîine, se evaporă fără a-l mai vedea.

Răul te vorbește de bine? E vremea a te urî!

Ce nerușinare să rostești necrologuri elogioase, lingușitoare, cu răposatul de față, mizînd că persecutatul nu te trage de mîncă și nu te înjură.

Mă uit și-s atît de mirat de starea de om de parcă pînă mai ieri am fost neștiutul graur pe ram de arțar.

Zici că ai început a-ți iubi soția după căsătorie. Ce oare nu-i posibil între bărbat și femeia lui, dar e ca și cum te arunci cu ținta în săgeată și, culmea, nimeriști!

Caut în ochii lui de unde-i vine bucuria de a trăi și clipa următoare, ani în șir, și nu văd nimic în plus față de stupidele motive care încă îmi țin și mie respirația conectată la țeava de eșapament a străzii.

Oswald Spengler decretează insidios că optimismul e sinonim cu lașitatea. Aș crede mai mult: și speranța e lașitate. Îmi asum deci destinul disperării tocmai pentru că n-am a nutri speranțe.

E o greșală, omul nu-i merit morții. Ce noimă are ființa ivită în palma lui Dumnezeu lăsată apoi viermilor, nemiloșii executori din alt tărîm?

Umiliința căzută din afară mă dizolvă, disprețul explodat din interior mă spulberă.

Ne iubim ca șinele căii ferate: nu pot trăi despărțite iar din îmbrățișarea lor se nasc catastrofe!

Și-a aflat în sine dușmanul, dar știe ce păcat e să-l omoare o dată cu el, ce păcat e să-l lase viu.

Inspirația e izvorul dimineții ce te trezește fără a te îmbăta. Fierbe gîndul pînă seara și vei ameți de alcoolul lui inefabil ce răspîndește ceață în jur.

Bătrînețea și infernul sînt periculoase: ne dau speranța că le vom evita!

Cel ce vrea prețuire fără a fi și judecat, să-și ia un cîine. Va avea devotament necondiționat la un preț ce sfidează concurența familiei, a colegilor.

Se afla unde și cînd nu trebuie, frate geamăn cu orbul de pe partea cealaltă a străzii nimerit unde și cînd trebuie. Momentul și locul, suprapuse, investesc întîmplarea ca destin.

Între plăcere și durere – o fină zonă gri încît nu știi unde stai cu un picior, unde stai cu celălalt. Victima se-nșală des: să țipe de spaimă ori să urle de bucurie, pînă să afle dacă pătimașa îmbrățișare e a amantului visat sau a ucigașului izbăvitor.

De s-ar sătura și inima cum se satură stomacul, ne-am trezi cu sufletul obez de suferințele înghițite prea hulpav, pe nemestecate, la ore nepotrivite...

Și-a trădat dușmanul iertîndu-l în ultima clipă, cînd i-a redevenit prietenul care i-a închis ochii.

.....

*„Mîndria
e matca prin care
ceialți ne recunosc
și ne prevăd
mișcările...”*

Proteja frumusețea iubitei sub camuflaj, aruncând fumigene cu groaza majordomului unui palat țintit de raiduri inamice. Cine să-i asigure bunul supus incendiilor din nopțile de bombardament?

Omenească o fi și sinuciderea bătrînului eschimos în noaptea polară cu ochiul, ceas rămas neîntors, înghețînd pe steaua care l-a trădat.

Zilele îmi șlefuiesc trupul – fregată pregătită de plecare pe întinse fluvii freactice.

Anii cu cît i se călătoreau, se lumina multicolor albastru ca și cum în fiecare vitraliu al catedralei sale bătea tot alt astru.

Nimic nu mă ferește de greșelile ce vin grindină. Ce strategie am? Să nu văd birna din ochiul meu, acceptînd senin paiul din ochiul altuia!

Prietenul pe care îl iubeam și fiind sănătos a făcut cancer pe neașteptate. Acum și ceilalți vorbesc despre el cu un respect nemăsurat, de parcă boala asta ticăloasă ar fi isprava cea mai mare a vieții lui.

Tupeu de parazit: puricele străin vine în casă cerșind adăpost, îmi intră sub piele și se laudă apoi copiilor săi că mă ține în viață prin transfuzie.

Optimiștii ce mai cred că mergem înspre bine să se uite cum îmbătrînesc oamenii, unul singur măcar, și vor ști viitorul de neîntors al speciei în întregul ei, al istoriei ce va veni.

Am trăit și eu acea tinerețe cînd moartea părea proiectul unei opere grandioase încît o vedeam irealizabilă, peste puterile unui singur om. Este singurul proiect căruia m-am dedicat cu trup și suflet și jur pe tot ce am, pe tot ce am visat, că voi reuși curînd!

Orice iubire are și ceva trist, sinucigaș în ea; exteriorizează disperarea de a fi singur doar cu tine, cu răspunderea existenței tale de neînchipuit.

Scîrba ce mi-o port am moștenit-o și, zău, nu fac nimic să onorez specia care m-a acceptat!

Încep lecția de umilință prin a-mi săruta gleznele. E, între altele, acrobația necesară smereniei zilnice. Să nu mai zic și de o perfidă diplomație a spiritului față de trupul tot mai slăbit, tot mai ponosit.

Ți-ai dorit din totdeauna nenorocirea de care să suferi singur și acesta să-ți fie secretul zilelor hașurate de umbră. Altă bucurie nu mai aștepți.

A plînge sincer pe altul e greu, dar se compensează cînd nici pentru tine nu lacrimi din durere.

Întîmplător spui adevărul cel grav. Îl pronunți senin, absent, abia așa luminîndu-te și tu, deși dormea în tine. Fii prudent, minunea se va repeta, tot din greșeală, la spovedanie și, trăsnet, va cădea peste tine cumplita iertare a adevărului tău.

Cum te gîndești că s-ar educa măgarii privind zilnic portretele străbunicilor lor măgari și a străbunicilor tot măgarițe?

Apropierea de femeie e simplă, pămîntească, predestinată. Uneori are arborescența celestă, de nepătruns ochiului, de parcă Dumnezeu te poartă de mînă. Asta e prima fază, apoi iubirea ta coboară pe nesimțite în infern, în seama ultimului împelițat.

Încui ușa, cobor pe alee și-mi aud umbra vorbind singură ca scumpa amantă de-o noapte: *Acum și cu asta ies în stradă, să rîdă lumea de mine?*

O vreme nu puteam dormi de-atîtea vise. Acum îmi vînez visele și treaz.

Ți-ai căutat stăpînul care să-ți slugărească, păcătosule. Pentru că nu l-ai găsit între oameni, l-ai ales pe Dumnezeu și, ipocrit, te-ai făgăduit Lui.

Orgoliul îl face pe Dali previzibil, dar pe cine îl ascunde? Mîndria e matca prin care ceilalți ne recunosc și ne prevăd mișcările. Umilința e productivă și în plan intelectual, nu doar în cel mistic.

Îmi spăl des mîinile și psihanaliza zice că e vina de nepovedit ce transpare ca murdărie. O fi, dar tot mă spăl și voi rămîne pe veci în caverna mea cu vina mizeriei ce nu mi-o pot asuma.

*(Fragment din cartea „Mirarea de mine”,
capitolul „Aripa trezită sub armură”, apărută la
Editura Agata, 2006)*

Mircea Oprea

Maieutica lui Traian Apetrei

Am citit undeva că un pictor n-ar trebui să picteze numai ce vede în fața lui, ci și ceea ce vede în el însuși. De aici pleacă Traian Apetrei în dialogurile lui, de la o radiografie a interiorului său pe care îl extrapolează partenerului, trecând abil de la un gând la altul, de la o idee la alta, de la o trăire la alta, de la o complexitate minoră (sic!) la una majoră, dacă se poate spune așa, permanent trecerile făcându-se către sfere mai largi în care suntem puși să identificăm adevărate paradigme.

Dincolo de „descoperirile” făcute de părintele Lucian Leonte în „Cuvânt înainte...” și cărora le subscriu, trebuie să mai vedem în Traian Apetrei și un mare descartian. Toți intervievații săi sunt niște mari solitari. Solitudinea lor vine ca rezultat al intersecției dintre angelismul care îi domină și orgoliul ca exces de voință. Să nu fiu rău înțeles. Nu pe aserțiunea lui Glucksmann merg eu, aceea prin care Descartes ar fi „un maestru ce legitimează dominația completă peste oameni și peste lucruri”, ci pe dorința nemăsurată a majorității numelor strânse în această carte („Bucuriile mele”, Ed. Agata, Botoșani, 2008, 318 pagini) de a-și impune ideile căzând, asemenea omului modern, în orgoliul rațiunii.

O parte dintre intervievați (Celina Râznic, Angelica Gherman, Aurel Dorcu, Aurel Ștefan sau Ion C. Rogojanu) vorbesc despre nemăsuratele orgolii ale botoșănenilor, despre invidia care bântuie pe aici față de succesele celor care le obțin, despre transferul de personalitate și, mai ales, despre procentul mare de ingratitudine din partea celor din jur.

Traian Apetrei s-a oprit și asupra unor „ziditori”, oameni care au pus cel puțin o piatră de temelie pe harta județului Botoșani. Excelează Lucia Olaru Nenati, permanent supusă complexului Anei lui Manole, mereu pusă să se jertfească de mai marii vremii. După ce a pus bazele Complexului Cultural Ipotești a fost mutată la „Vasilache” pentru a-l scoate în lume, ca apoi să preia Teatrul „Eminescu” pe când nu mai era un chilipir să conduci acest teatru. Și continuă Traian Apetrei lista „ziditorilor” cu Gabriela Nistorică (un adevărat eseu despre comunicare și comuniune), Ion Istrate (model de implicare în refacerea și valorificarea centrului vechi), Vasile Amarghioalei (și filozofia sa despre „Armonia”), Ion Ilie (și implicarea sa în înființarea Centrului de Creație și a Școlii populare de artă, ambele la Glodeni), Dușa Ozolin (și școala sa de fotografie de la Botoșani) sau Mihai Tironeac. Citind dialogurile cu Mihai Tironeac mi-am amintit care ar fi rolul intelectualului după Rudiger Safranski. Credea filosoful german că „în vremurile

noastre, intelectualii ar trebui să cugete mai intens asupra unor fenomene. Pentru mine a cugeta nu înseamnă neapărat a gândi cu un oarecare recul față de evenimente, dar în fața „isteriilor” cotidiene, intelectualul trebuie să câștige oarecare distanță ce se obține tocmai printr-o gândire aprofundată”.

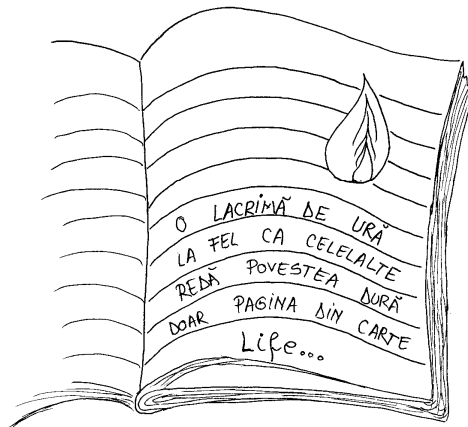
Mai aflăm din dialogurile lui Traian Apetrei cu Aurel Dorcu, Alin Cazaciuc, Hariton Părăscuță, Lucian Băleanu, Eugen Mirăuță, Mihai Tironeac, Ion Istrate sau Gheorghe Iavorenciuc, cum o întreagă viață poate fi trăită și organizată încât să răspundă fără cusur unor aparent simple provocări și idei, de o covârșitoare importanță pentru cei din jur.

Traian Apetrei inventează sintagma „oameni care împing colectivitățile înainte”, făcându-și un crez transformat în obsesia de a-i descoperi. Astfel a dialogat cu Aurel Ștefan, Cătălin Mugurel Fluture, Mihai Mălaimare, Semiramida Balan, Artemiza Damian, Gheorghe Grigoraș sau Gheorghe Median. Să remarcăm coordonatele unei filozofii a stabilității la cunoscutul muzeograf, prof. Gheorghe Median, care gravitează în jurul a două idei, idea a-ți face „rădăcini”, una, și de a întări „rădăcinile”, a doua: „Botoșanii au avut un „ceva” care a reușit să atragă și să rețină, un „ceva” care i-a făcut pe unii oameni să se lege extraordinar de aceste locuri. Poate clima, poate firea mai blândă a oamenilor, poate acest pământ extraordinar - Botoșanii este și vatra celebrei culturi neolitice a Cucutenilor - poate toate acestea la un loc au făcut ca Botoșanii să fie un loc de plecare, ci, mai ales, un loc de venire și ședere”.

Traian Apetrei face bine că încearcă adeseori să facă respirabile puseurile de conservatorism ale interlocutorilor săi, aceasta făcându-i credibili prin puterea de raportare, obligându-i la demonstrarea adevărului prin comparații și contraexemple.

Doi maieuticieni are spațiul botoșănean: Florentin Florescu și Traian Apetrei. Deși posesorii unor registre diferite, cei doi au știința discuției empatică și a dialogului provocator, ambele ajungând la adevăr. Dacă Florentin Florescu ne face adeseori să ne amintim că mai există și o maieutică hilară, Traian Apetrei excellează în două aspecte: primul, oferă o compensație extrinsecă prin faptul că cititorul poate descoperi și singur adevărul, al doilea, că maieutica sa are mai mult rol formativ decât informativ.

Georgică Manole

O esență a sufletului

Într-o cronică pe care o făceam la volumul I al „*Monografiei comunei Vlăsinești*”, cronică reluată la pagina 306 al volumului pe care intenționăm să-l supunem discuției acum, spuneam: „...aș fi dorit o aplecare mai mare pe aspectul etnografic local...”. Se pare că domnul profesor Gheorghe Burac a ținut cont, astfel că nu a trecut mult și sub egida Editurii Agata a apărut volumul al II-lea, „*Comuna Vlăsinești - dăinuiri etno-folclorice*”. Pus sub semnul unei discipline sufleteste deosebite și dominat de sentimentul iubirii și atașamentului față de toposul ales, studiul începe cu referiri la gospodăria țărănească. Obișnuit să meargă la cauze, trăsătură definitorie pentru autor, gospodăria este analizată pornind de la lipsa în zonă a materialului lemnos, care a limitat construcțiile și a condiționat proporțiile, și de la clima aspră care a avut rol în poziționarea gospodăriilor față de drumul principal și față de punctele cardinale. Anexele gospodărești sunt tratate și din perspectivă spirituală, în concepția autorului ele formând „*un cerc magic ce ocrotește gospodăria*”.

Interioarele se caracterizează printr-o „*simplitate deosebită*” aceasta fiind impusă de factori precum: „*condițiile naturale, mediul cultural, ocupațiile, stadiul dezvoltării tehnice și puterea materială*”.

Specific localității este meșteșugul țesutului. Produsele „*nu au fost niciodată spectaculoase*”, caracteristica principală fiind „*discreția ivită din felul de a fi a localnicilor*”.

Eu cred că în discreție nu trebuie să identificăm un punct slab, având în vedere postmodernismul în care ne tot afundăm. Discreția va rămâne rezultatul unei filozofii pozitive a comportamentului. E, într-un final, o esență a sufletului, iar această esență e transferată de providență oamenilor aleși pentru a reprezenta totul. Așa avem casa mare a Elenei Gh. Lebădă plină de țesături, așa a apărut Aspazia Burduja, absolventă a Institutului de Arte Plastice „Nicolae Grigorescu” din București, care s-a întors la un moment dat în satul său, Vlăsinești, pentru a lucra monumentală tapițerie cu care a îmbrăcat foaierea Teatrului de Stat din Târgu Mureș, așa a apărut Ramona Trufin care în cadrul Zilelor Culturale Germano - Române la Bodensee, a dus în Germania aproape 500 de obiecte tradiționale românești lucrate manual în Vlăsinești, așa sunt micii meșteșugari îndrumați de învățătoarea Florica Livadaru, participanți an de an la Olimpiada județeană „Meșteșuguri Artistice Tradiționale”, așa a apărut însăși Gheorghe Burac, ales să pună în evidență prin acest al II-lea volum al Monografiei, esența sufletului vlăsineștean.

Portul popular este abordat ținând cont de evoluția sa, finalizându-se cu concluzia amară a autorului că „*...sub ochii noștri s-a produs disoluția portului popular tradițional atât a celui din zilele de lucru cât și a celui de sărbătoare*”. Continuă domnul profesor Burac: „*Iar la acest proces au contribuit, mai mult decât oricare, abundența articolelor din comerț, întâietatea modelelor bucovinene, câștigate în deceniile 6-7 ale secolului trecut (când ne-am aflat în subordinea fostei regiuni Suceava),*

și, nu în ultimul rând, lipsa de preocupare a instituțiilor culturale pentru conservarea valorilor autentice ale tradiției locale”.

Prezentarea obiceiurilor tradiționale este făcută pornind de la credința autorului că viața vlăsineștenilor săi „*...este jalonată de trei mari evenimente: nașterea, căsătoria, moartea*”

Pagini importante sunt dedicate sărbătorilor de primăvară și celor de iarnă, aspect normal, având în vedere încărcătura religioasă a celor două anotimpuri. Autorul remarcă, în raport cu celelalte jocuri cu măști ce umplu ulițele Vlăsineștiului, căiuții, care oferă cel mai frumos spectacol. Se detașează satul Sârbi care participă an de an cu căiuții la parada datinilor și obiceiurilor de Anul Nou de la Botoșani.

Dintre obiceiurile de întrajutorare în muncă, autorul prezintă claca și șezătoarea. Dacă prima a dispărut definitiv, despre cea de-a doua spune: „*Șezătorile de altădată (...) au trecut demult în uitare. Locul lor l-au luat discotecile. Doar biblioteca de la centrul de comună și școlile încearcă din când în când să reconstituie „spectacolul” șezătorii, însă după un scenariu simplificat, cu mai puțin farmec*”.

Capitolul rezervat folclorului beneficiază de o bibliografie selectă: Vasile Adăscăliței, Dumitru Furtună, Pavel Delion, Angela Paveliuc-Olariu, Ilie Pascal sau Ion H. Ciubotaru, acesta din urmă fiind și coordonatorul din umbră a volumului. Referitor la acest capitol, cred că antologia de strigături trebuia completată și cu cele „fără perdea” (sau „surescitate”, cum le numesc alții) pentru că, lucru știut, la joc se rostesc adesea și fac deliciul celor prezenți.

„Addenda”, care cuprinde 16 documente de mai mare sau mai mică întindere, întărește, alături de indice de informatori și glosar, conținutul bine structurat și documentat al volumului. Din „Addenda” aflăm despre așezările omenești și moșiile omonime existente la 1840 pe teritoriul actual al comunei Vlăsinești, găsim nume de familie majoritare în satele comunei și porecele predominante, tabele cu improprietățile începând cu 1920, date despre piesa de aur confiscată de comuniști și restituită (recent) bisericii din Vlăsinești, despre brevetele și decorațiile acordate de-a lungul timpului unor locuitori ai comunei precum și alte informații de mai mare sau mai mică importanță.

Intr-o etapă a globalizării, a postmodernismului exacerbat, când abundă fel de fel de teorii catastrofice (va muri Pământul, ne vom topi de căldură, va muri chiar Dumnezeu, va muri poezia, va muri istoria...), problema pe care ne-o punem este dacă va muri și folclorul?

Răspunsul este categoric nu, pentru că providența are grijă ca în fiecare sat să „semene”, prin mijloace numai de ea știute, câte un intelectual de rasă asemeni domnului profesor Gheorghe Burac, având ca misiune să selecteze esențele sufletului local. Pentru că, așa cum au fost scrise de domnul Burac, cele două volume ale „*Monografiei comunei Vlăsinești*” reprezintă o esență a sufletului local.

Georgică Manole

O poezie a evadării din vis

Stabilit definitiv la Hănești cu traiul, Georgică Manole își caută locul în peisajul literar botoșănean. Sacrificându-și o parte a timpului pentru propășirea comunei, mai drămuiește și pentru reflecția poetică. Anticul Tacitus scria că „Poezia și versurile... nu aduc nici o demnitate celor care o practică și nu le înmulțesc venitul, dimpotrivă le aduce o scurtă plăcere, o glorie deșartă”. Într-un spațiu circumscris locului în care trăiește, poetului îi sunt recunoscute meritele, reușind să facă din comună un centru al universului, mesager fiindu-i propria revistă, „Revista H”, unde, ca mentor, promovează tinere talente și certitudini virtuale.

Debutând cu „Logica lui Masajust”, un volum de epigrame, parodii și cronici rimate își propunea ca un mic scâncet să devină, prin ecou, un urlat asurzitor. Dar ca și o piatră aruncată într-o baltă nămolosă reverberațiile ei s-au stins lent, dar sigur, în timp. Au urmat volumul de poezii „Antigeometria tristeții” și o carte de microeseuri „Aici, Acolo, Dincolo...” unde dezvoltă o idee originală și face o radiografie interesantă ale unor cărți de autori botoșăneni, și nu numai, care se pretează temei propuse. A urmat volumul „Ierbarul cu... arici”.

În prezentul volum („Clopotul lui Gauss”, Agata, Botoșani, 2005) răzbat în poeme termeni specifici matematicii, domeniu în care activează ca profesor la școala din localitate: cuburi, cercuri, fracții etc. pigmentând și susținând eșafodajul liric.

Structurată în trei părți cartea se vrea (și reușește poate) să fie una... de vis și nu oricum ci *MARELE VIS*, în cazul de față *mov, vânt și alb*. Și pentru că în vis îi apare satul copilăriei dedică poeme speciale acestui loc originar: *Popești-ul drag* (sat din județul Vrancea) acolo unde s-a născut cu „*bonul de ordine 26101952*” așa cum ne spune în primul poem al cărții.

Răstignit între două simboluri biblice (pline de semnificații), *peștele* (Hănești) și *strugurele* (Popești), autorul invocă în poeme pe Dumnezeu și-i mulțumește pentru harul primit în dar.

Oscilând între versul clasic așezat în catrene și versul liber, poetul se simte în largul său sub *clopotul lui Gauss*, unde începutul și sfârșitul semnifică pământul din care ne naștem și unde ne sfârșim, iar sufletul, limbă ce bate până când se usucă și cade, sublimându-se. Poetului nu-i ajung cuvintele limbii române și în tradiția sonetistului Tudor George, inovează termeni pe care-i explică într-un mic dicționar de la sfârșitul volumului unde sunt prezente și sintagme care oferă posibile chei de descifrare a cărții.

Georgică Manole excelează în poeme purificate de orice adaosuri inutile ca în „*Antigeometrie 2*”: „*Și încă mă mai trezesc / Zicându-le elevilor mei: / Tăiați două paralele / Cu alte două paralele... / Și acum să așteptăm cuminiți / Să apară / Prima picătură de sânge.*” Contrapune „*Orașului imposibil*” în care „...se pulverizează în nări / o varză...”, „*un spray cu miros de canale*”, satul, unde „*noaptea plouă cu cercuri*”, *albul*

iernii se urcă în crini (și) renasc în cireși fulgii de nea”, „*vântul se strânge în zbor de cocor (...)/ iazul, ochi uriaș, se deschide*”, iar „*cârțița mută pătrunde / sfredelind ascunse gânduri*” și „*lucruire au rostul lor, ca de exemplu: cartea, cana, florile, ploile, în timp ce „poetul nu trebuie să aibă mâini*” pentru „*a șlefui cu gândul o sferă*”.

Ni se sugerează în alt poem că tot la sat să căutăm „*omul ales*”, „*poetul, acolo unde / ți se pare că n-ar fi nimeni*”.

Conchidem odată cu autorul că „*Orice sat în dimineață / E o anormalitate poetică*”, iar „*Seara, costeliv și plâpând / Satu-i o mare erezie*” și tot „*Pe aici noaptea plouă cu cercuri / Semn că natura geometrizează(...)*”.

Așa cum înainte vreme drumețul ostenit trăgea la han, Georgică Manole își atrage cititorii la Hănești, spațiul în care își trăiește nemărginirea, deși mărturisește că: „*Tălpile mi s-au lipit / de acceleratorul Timpului*” și „*La ultima operație doctorii / mi-au extras un monitor din orbite*”. Stări contradictorii îl tulbură pe poet și trăiește „*o tristețe rurală*” visând la „*fântâna ubernă*” înaintând „*prin noroiul ca o cangrenă*” cu „*pisici moarte ce ne ies din câlcâie*”.

Tulburat și răscolit de una din cărțile citite, „*Ușa interzisă*” de Gabriel Liiceanu, poetul (după o lungă recenzie în „*Viața*”) își exorcizează prin vers angoasele și anxietățile care-l copleșesc, făcându-ne și pe noi cititorii acestei cărți părtași la acest dulce supliciu.

Eseistul și poetul Georgică Manole devine cu acest nou volum un autor care face un pas (decisiv?) pe calea afirmării literare și încearcă o evadare, în timp ce „*duhovnicul meu / se ocupă cu scrierea unui tratat / despre sexul îngerilor...*”.

Gheorghe Hreapcă

Analiza timpului prin înțelegerea clipei

Dintr-o perspectivă filozofică, Alexandra Agarafinei se găsește în *acea zonă de construit destinul* pe care Gabriel Liiceanu o plasa la intersecția dintre entropie (ce ai vrut tu să faci din viața ta) și plenitudinea divinității (ce a vrut să facă Dumnezeu din tine), sau *acea zonă* pe care Blaise Pascal o identifica la *intersecția dintre demon și înger*, pe care Bujor Nedelcovici o echivalează cu *spațiul destinului* și pe care eu am denumit-o *interval*.

Aflată aici, poeta ne propune o analiză a timpului prin înțelegerea clipei. Ce sunt clipele? Niște ființe cu guri mari care locuiesc în „aerul” timpului. Colții lor neiertători mușcă din noi cu poftă, iar când dau de câte o idee, o molfăie cu nesaț plimbând-o tacticos prin gură ca, în final, s-o scuipe asemenea unui os. Guri mari deschid clipele, ne înhață moleculă cu moleculă, gând cu gând, iar în timpul unor alchimii personale, în speranța recuperării acelor mormane de idei albe despre care tocmai v-am vorbit: „Viața... fiecare o vede cum vrea, / Dar inima privește mereu înapoi / Stârnind o furtună de durere și ploi. / Doar privirea mai crede-ntr-o stea! // Viața... un lucru ciudat... / Zâmbind și plângând în tăcere, / Sădind un vis plin de plăcere, / Căzând ne-ncetat în păcat!”

Invitându-ne să-i conștientizăm experiențele, Alexandra Agarafinei își supune trecutul unei permanente uitări: „Nu mai privi în urmă / Odată ce-ai plecat! / Nu-ți

aminti trecutul / Acum, când l-ai uitat! / Un fulg încet coboară / Și cade-n palma ta. / Ușor el se topește / Și tu îl vei uita! / Așa realizezi, / Dansând printre fulgi / Că amintirea doare... / Nu are rost să o urmezi!”

Dedicată „UNUI ÎNGER”, poeta nu încearcă o identificare cu spiritul lui Andrei Pleșu, cum am îndrăzni să anticipăm, ci, mai degrabă, cu demoniacul Cioran în starea lui de „înger devastat de umor”, cum inspirat a fost redefinit: „Cad în genunchi și implor... / Iertare!... / Am uitat că doare. // Doare imperfecțiunea! / Doare-orice vis, minunea! / Doare să cazi, să te ridici, și mai mult... / Doare să vezi că totu-i tăcut! // Doare să dai naștere luminii! / Doare, tu fiind totuși obscur. / Doare cuvântul orașului-iad! / Doare, că eu... încă învăț să cad.”

Fără să exceleze într-o sonoritate a cuvintelor, aflată în faza metaforelor explicite, Alexandra Agarafinei este o poetă la care distingem o știință a confesiunii emoționale.

Supusă unui joc al umbrelor ce ne înconjoară, plină de contururi lăsate în urmă, grafica Laviniei Botușanu completează fericit disperarea... timpurie a poetei..

Georgică Manole

Viața...

Viața... fiecare o vede cum vrea,
Dar inima privește mereu înapoi
Stârnind o furtună de durere și ploi.
Doar privirea mai crede-ntr-o stea!

Viața... un lucru ciudat...
Zâmbind și plângând în tăcere,
Sădind un vis plin de plăcere,
Căzând ne-ncetat în păcat!

Viața... ceva minunat!
Cu iluzii, regrete, plăceri indiscrete,
Cu lucruri... prea puțin concrete...
E uneori un lucru uitat!

Viața... un lucru indefinit...
Plină de visuri și ardoare.
În esență, însă, nu are valoare..
Dar... vom greși la infinit?!

*“Defectul tuturor oamenilor
este că așteaptă să trăiască, deoarece nu au curajul
fiecărei clipe”*

Alexandra Agarafinei

Repere de calitate în activitatea didactică

O societate modernă se bazează întotdeauna pe o economie de piață clădită pe respectul față de clienți, pe respectarea cerințelor acestora și pe preîntâmpinarea cerințelor clienților. În acest context, orice tip de organizație, fie ea și de învățământ, trebuie să aibă ca principal obiectiv satisfacerea cerințelor clientului și îmbunătățirea continuă a activităților prestate implicit a acestor tipuri de calități.

Asigurarea calității a fost identificată ca necesitate mai întâi în economie și, apoi, a devenit preocupantă și pentru alte domenii, inclusiv pentru învățământ. Astfel că s-a impus, imediat ce România a intrat în Europa, abordarea politicii europene de promovare a calității. Rațiunea pornește de la:

1. În Europa, calitatea are încă o imagine națională, în sensul că atunci când este vorba de calitatea unui produs, aceasta este apreciată în funcție de țara de proveniență. Situația reprezintă un obstacol artificial pentru libera circulație a produselor românești, printre care și recunoașterea diplomelor românești;

2. Comisia Europeană a constatat că nu există o „imagine a calității” și nici o „cultură europeană a calității” încă bine conturată, deși a introdus conceptul încă din 5 decembrie 1993.

S-a căzut de acord că dezvoltarea unei „imagini europene” și a unei „culturi europene” ale calității, precum și difuzarea de informații referitoare la calitate ar fi de natură să consolideze piața unică europeană. Dimensiunea economică a calității a fost completată, ulterior, cu alte două coordonate, între care cea educativă a devenit o prioritate. Spațiul educativ european și asigurarea calității în educație au fost configurate prin două procese care au devenit deja de notorietate: procesul Bologna și Procesul Lisabona.

Făcându-se o analiză a rapoartelor periodice ale Comisiei Europene, s-a observat permanentă preocupare de a trage semnale de alarmă și de a constata absența unor progrese consistente, aspecte ce au condus la stabilirea unui număr de acțiuni prioritare. Spre exemplu, Comisia a stabilit că în domeniul învățământului preuniversitar, cinci termeni trebuie să reprezinte, conceptual, coloana vertebrală a proiectului sistemului de asigurare a calității. Aceștia constituie *Pentada sistemului de asigurare a calității în învățământul preuniversitar*:

1. **SERVICIU** (provenit din economie și administrație);
2. **CALITATE** (specific economiei și științelor);
3. **EVALUARE** (trimite la psihologie și pedagogie);
4. **ORGANIZAȚIE** (are corespondent în sociologie și management);
5. **STANDARD** (acoperă o paletă largă de domenii, de la metrologie la tehnică).

Aceste cinci concepte, fiind preluate din alte domenii și, în consecință, fiind mai puțin utilizate sau circulând cu sensuri improprii în sfera învățământului, ele vor defini mai adecvat școala actuală și vor conferi un plus de pragmatism școlii în societatea cunoașterii, întrucât:

„Educația devine, tot mai mult, un serviciu public, furnizoare de calitate, care este evaluată/autoevaluată ca o organizație/instituție, în baza unor standarde/benchmarking-uri și al cărei management asigură satisfacerea cerințelor clienților, în condiții de eficiență și de maximizare a valorii adăugate”.

Reforma învățământului a inclus și până acum elemente ale asigurării calității în educație, dar nesistematic, incoerent și discontinuu. O explicație ar porni de la dificultățile specifice reformelor educaționale dar, mai ales, de la contextul actual al țării noastre, o țară în care reforma economică, suportând amănări repetate, e anevoioasă, reforma administrației este lentă, neperformantă, în timp ce managementul este fără vigoare, fără proiecte și prea puțin performant.

Dimensiunea europeană a calității a fost completată cu cerințe ale societății românești, împlinindu-se dorința de „*a gândi global și a acționa local*”. Dintre coordonatele locale și naționale ale calității, amintim:

1. Asumarea responsabilității de către unitățile/instituțiile de învățământ pentru calitatea propriei prestații;
2. Folosirea eficientă și transparentă a resurselor publice, alocate învățământului;
3. Creșterea încrederii în capacitatea învățământului de a satisface așteptările implicite și explicite ale societății;
4. Asigurarea pregătirii performante a absolvenților, pentru a contribui eficient la dezvoltarea economică și socială a României.

Extragem din sfera acestor patru coordonate următoarele aspecte ce vizează calitatea și care considerăm că *trebuie îmbunătățite*, după cum urmează:

a) *în ceea ce privește procesul de predare - învățare:*

- mărirea caracterului atractiv al activității didactice;
- tratarea diferențiată a elevilor;
- predare din perspectivă interdisciplinară;
- activitate centrată pe elev sau grup de elevi;
- o comunicare cât mai eficientă cu elevii;
- implicarea mai accentuată a elevilor în autoevaluare;
- respectarea particularităților de vârstă ale elevilor;
- realizarea feed-back-ului;
- accent pe evaluarea formativă;
- utilizarea mijloacelor moderne de învățare;
- folosirea cu discernământ a auxiliarelor didactice și realizarea acestora în concordanță cu cerințele colectivului de elevi;
- varietatea resurselor materiale folosite în lecție;
- conceperea de materiale de către elevi: proiecte, referate etc.

b) *în ceea ce privește realizarea unui act educativ de performanță de către cadrul didactic:*

- utilizarea lecțiilor AEL;
- predarea în echipă;
- realizarea și valorificarea interesanțelor;
- completarea portofoliilor elevilor;
- realizarea portofoliului profesorului;
- realizarea planificărilor anuale;
- realizarea planificărilor unităților de învățare;
- realizarea și utilizarea testelor;
- folosirea laboratoarelor și cabinetelor școlare ;
- interes pentru formarea continuă;
- rezultate la concursuri și olimpiade școlare.

Georgică Manole

(Auto)Sfaturi

1. Stai mereu în plină lumină, dar să ai știința să cultivi penumbra și chiar obscuritatea (*Mircea Mihăieș*);
2. Să oscilezi ca Arghezi între credință și tăgadă, pentru că „Fericiți cei care pot tăgădui!” (*Ioana Pîrvulescu*);
3. Fă din Crăciun o sărbătoare mai importantă decât Paștele (*Mihai Zamfir*);
4. Nu citi o carte de filozofie dacă simți că nu te alegi cu ceva de pe urma ei (*Sorin Lavric*);
5. Fă din neputința ta un titlu de mândrie (*Jean-Luc Marion*);
6. Alege generozitatea stângii luminate și cultura aristocratică a dreptei inteligente (*Radu Cosașu*);
7. Nu te alinia doar valorilor masculine (*Tz. Todorov*);
8. Dacă vrei să fii curajos, nu fi mâine, nici imediat, ci fii curajos pe loc (*Andre Comte Sponville*);
9. Dacă vrei să ai valoare caută să respecti două lucruri: fii estetic și fii etic sincer (*Antonio Tabucchi*);
10. Lasă să treacă timpul urilor proaspete încă (*Tacit*);
11. Nu faci un păcat dacă păcătuiești în tăcere (*Moliere*);
12. Ca să nu uiți ce înseamnă luciditatea, recitește-o mereu pe Monica Lovinescu (*Alex Ștefănescu*);
13. Să nu sacrifici pentru fleacuri sfințenia celuiilalt (*Constanța Buzea*);
14. Să-ți sari peste umbră, cea mai mare minune săvârșită pentru cineva (*Constanța Buzea*);
15. Nu uita că în întreg Universul doar natura e întotdeauna cinstită, neprefăcută (*Liviu Dănceanu*).

Lucian Manole

Dicționar special

1. OBSERVAȚIA EUGEN SIMION: Am întâlnit-o în „Ziua” nr. 4149 din februarie 2008: „Tinerii sunt cei care vin în literatură cu programe incendiare și, tot de regulă, le abandonează după oarecare vreme și trec la altceva. Unii abandonează chiar poezia și rămân în literatură, dacă rămân, doar prin literatura lor de programe nerealizate. G. Călinescu nu greșea prea mult când ironiza pe tinerii avangardiști români zicând că ei s-au realizat în măsura în care au trădat programele avangardei, iar cei care nu le-au trădat au atins performanța pe care au atins-o, de pildă faimosul *Tașcu Gheorghiu*, traducătorul eminent al „*Ghepardului*” și al poemului „*Un anotimp în infern*”. El nu tipărise, ca autor nemijlocit, decât 17 pagini și era mândru de această performanță pentru că, explica el, este singurul dintre români care respectă în chip absolut programul suprarealist”;

2. DOUĂ NOI LIMBAJE DE CAUCIUC: Au fost identificate de *Octavian Hoandă* și prezentate în „Ziua” nr. 4167 din 25 februarie 2008: a) limbajul *politico - avocățesc - ruginit* și b) limbajul *simandicos intelectualist*, de dicționar;

3. METAFORA ATLETISMULUI ÎN LITERATURĂ: Aparține scriitorului italian *Antonio Tabucchi* pe care am întâlnit-o în „*România liberă*” din 26 aprilie 2008: „Dacă folosim metafora atletismului, mass-media este ca o cursă de 100 de metri, pe care literatura o pierde. Literatura poate însă câștiga maratonul, cartea rămâne și are o influență mai mare în timp. Dar nu ne putem aștepta ca o carte, chiar și cu un foarte mare succes, să opereze o schimbare imediată în societate”;

4. UNIVERSUL UTOPIC JEAN DUBUFFET: Într-o lucrare publicată în 1968 și intitulată „*Omul obișnuit și creația*” autorul, *Jean Debuffet*, elaborează un univers utopic, în care arta brută ar oferi tuturor celor care găsesc energia de a-și manifesta capacitățile creatoare, un loc alături de artiștii titrați. Cităm din *J.D.*: „Nu vor mai exista *privitori*

în cetate. Nimic în afară de actori. Fără cultură, deci fără privire”. (Obs.: Cuvântul *privitor* l-a împrumutat de la *Duchamp* pentru a desemna vizitatorul, spectatorul prin acțiunea lui. *Duchamp* folosește cuvântul pentru a accentua existența unei relații perceptive, specifică picturii *retiniene*, spre exemplu);

5. CELE 7 PORUNCI ALE POSTMODERNISMULUI: Aparțin criticului muzical *Liviu Dănceanu* și le-am găsit sistematizate de acesta în „*România literară*” nr. 16 din 2008: 1.Să fii loial! 2.Să fii dezlănțuit! 3.Să fii boem! 4.Să fii receptiv! 5.Să fii altruist! 6.Să fii abil! 7.Să fii consecvent!

6. PARADOXUL FILOZOFIEI: A fost enunțat de *Jean-Luc Marion* în cartea sa „*Idolul și distanța*” (*Humanitas*, 2007): „În filozofie se întâmplă invers, falimentul e convertit în triumf și discursul se leagă dezinvolt cu o poftă lexicală de zile mari”;

7. GENERAȚIA VID: Am întâlnit-o definită de *Dan Stanca* în „*România liberă*” nr. 5521 din 5 mai 2008 într-o încercare de caracterizare a generației actuale: „Generația aceasta sau cum s-o numi este *generația vid*, adică o generație pe care n-a marcat-o nici o experiență majoră, fundamentală, crucială. Ea nu a cunoscut nici războiul, nici stalinismul, nici ceaușismul, nu a trăit nici revoluția cum au trăit-o cu o splendidă candoare și putere de sacrificiu *decreștii* și de asemenea nu a crezut în iluzia numită *Convenția Democratică* din România. Atunci? Ea este generația pizzeriilor, a celularelor, a căștilor, motoarelor și videoclipurilor, generația NATO și UE”;

8. ZIUA UNUI BĂTRÂN: Am întâlnit-o explicată în cartea „*Semințe*” de *Alexandru Dragomir* (p. 113): „Pentru bătrâni, ziua are alt înțeles: dimineața e o adunare din oboseală, amiaza precarul sentiment că parcă totuși ești în ordine cu lumea, dar seara e amurg, iar noaptea frica să nu se sfârșească ziua, fiindcă știi că intră în lumea prevestitoare a întunericii”.

Georgică Manole

Homo Heliotropus

„Noaptea-i pe sfirșite,
apropiatu-s-a ziua. Să lepădăm dar lucrurile
întunericului și să ne îmbrăcăm în armura luminii.”
Apostolul Pavel

Tot ce există are un sens iar întâmplarea este o necesitate încă neexplicată; încerc să aplic acest principiu și în cazul analizei sărbătorii, pe care o desfășor în continuare pe două coordonate: morfologia (interpretarea formelor) și fenomenologia (abordarea esențelor); sper ca în acest fel să pregătesc o concluzie a întregului studiu și să formulez și o ipoteză în legătură cu viitorul sărbătorii, în aceste vremuri când uităm că viitorul creează în bună măsură prezentul iar futurologia e părăsită ca știință.

Încercarea de a face o comparație între județul Botoșani și celelalte județe ale Moldovei în ce privește teatrul popular ne-a fost mult ușurată de apariția în anii anteriori a unor studii sau culegeri care privesc județele Suceava, Bacău, Iași, Neamț, Vaslui. Teatrul popular din județul Botoșani se înscrie, în liniile sale principale, în ceea ce are caracteristic întreaga zonă a Moldovei, diferențierile fiind firești și nedepășind unitatea care caracterizează producțiile folclorice de acest gen. Un prim factor care stimulează în mod deosebit viabilitatea teatrului popular și care ni se pare a fi caracteristic județului Botoșani este cel al interesului cu totul deosebit, pe care îl trezește în rîndul spectatorilor. Dacă alte producții folclorice încep să fie uitate sau nu se mai vehiculează direct în ambianța satului – privitorii preferînd să asiste la producerea acestora pe scenă sau la televizor – în cazul datinilor și obiceiurilor de Anul Nou nu se înregistrează asemenea preferințe. Explicația ar consta, pe de o parte, în caracterul eterogen al manifestărilor de iarnă care înglobează folclor literar, muzical, coregrafic, – putînd deci răspunde oricăror preferințe, pe de altă parte – într-o situație mai diferențiată a județului Botoșani de unde mulți locuitori ai satelor sînt atrași spre alte zone ale țării sau în străinătate, preferînd să revină în sat doar pentru sărbătorile de Anul Nou. Practicat într-o atmosferă de sărbătoare, potențată și de bucuria întîlnirilor dintre rude și prieteni, teatrul popular tinde să valorifice în interesul său și acest climat sentimental.

Favorizat de aceste condiții de ordin particular, teatrul folcloric dăinuiește în totalitatea sa, rarefierea într-o anumită zonă fiind compensată prin densitatea în alta – răspîndirea masivă a subvariantelor din „ciclul hoțomănesc” (peste 15) și a celor din „ciclul novăcesc” – în ce privește teatrul popular propriu-zis, a măștii Calul, multiplicată, - în ce privește jocurile dramatice cu măști zoomorfe - putînd da o altă notă particulară zonei la care ne referim.

În ce privește formula de constituire a alaiurilor, credem că județului Botoșani îi sînt specifice alaiurile restrînse (două, cel mult trei măști diferite, care dezvoltă episoade dramatice), alaiurile foarte numeroase – cum sînt

cele de la Tudora sau Coțușca – putînd fi considerate ca excepții. Aceasta a favorizat și dezvoltarea impetuoasă a formulelor coregrafice în special în ceea ce privește masca „Calul”, neîncomodată de prezența altor măști pe care și le subordonează.

Fenomenologia sărbătorilor comentate stă mai întîi sub semnul dodecadei care indică un caracter ciclic, universal și magic, perfecțiune și echilibru, plenitudine și repetiție a cosmogoniei, relație strînsă și influență între planurile uman - cosmic, macrocosm - microcosmos – socio-cosmos, un ciclu spațio-temporal încheiat și o deschidere spre un altul; pentru aritmosofie și aritmosimbologie, doisprezece este The magical number care se regăsește în diviziunile bolții cerești, numărul triburilor lui Israel, în noțiunile de dodecarhie și dodecapolis, simbolismul porților Ierusalimului ceresc și al numărului apostolilor, mitologia muncilor lui Hercule și a cavalerilor Mesei Rotunde, în produsul triadei și tetradei care îl transformă în Le nombre d'or ce explică miracolul numit Post tenebras lux! Dacă rolul obiceiurilor este multiplu (social, economic, ludic, estetic) și efectul asupra individului și microgrupului este similar (preventiv, sanogen, terapeutic): realizînd pax deorum, sărbătoarea realizează și pax humana căci ordinea lumii, reglementată de zei, e menținută prin ritual și ceremonial; conștientizîndu-și condiția dublă (bête et Dieu), sapiens se sustrage, cultural și cultural, influenței antropoidului și se instalează în lumea ce a fost creată pentru om, ca om ce a fost creat pentru lume; în acest fel, absurdul existențial este abolit: waiting of Godot, Estragon și Vladimir îl recrează pe creator chiar prin efectul cuvîntului viu; prin funcțiile sale coezive și redemptive, sărbătoarea intensifică comportamentul performativ și tinde să-l permanentizeze prin efectul placebo care funcționează ca un drog psihologic recreațional.

Acest aproape miracol e posibil prin extraordinara putere de modelare pe care o are ritul: prin metafore și simboluri cu efect perlocuționar / ilocuționar, ritul desfășoară o gnoză de tip special, subtextuală și subliminală, instaurează o stare de a fi, căci cuvintele devin acțiuni eliberatoare din condiționările spațio-temporale, constrîngerile cauzal-deterministe și limitele existenței; devenită cunoaștere prin participare, această activizare permite permutări ale pozițiilor agent-pacient căci frecventarea tradițiilor are dimensiunea anteică și capacitatea de a origina existența; devenit simultan eleat și heraclitean, omul sărbătorii e vrăjit de pancalism și se hrănește, prin efectul feed-back, cu produsele manciei, cu acele informații care îi vin din viitor; parafrazînd pe Noica, s-ar putea afirma că în *a fost să fie* (ființa împlinită) sărbătoarea aduce pe *n-a fost să fie* (neîmplinită), *era să fie* (suspendată), *va fi fiind* (eventuală), *ar fi să fie* (posibilă), adică realizează identitatea infinitului mare și a celui mic (Tot twam asi), Also sprach Zarathustra fiind tradus în imagini figurative, olfactive, tactile, auditive, kinezice care transformă

cunoașterea contemplativ-orfică în asumare ofensivă și prometeică a lumii; nowhere și nevermore fiind anihilate, totdeauna este acum, timpul devine utopie și spațiul eutopie, Betleem devine concomitent Betel și Disneyland al loisirului ritualizat, escatologica Fimbulwether se metamorfozează în Hybernia Magica plină de lumină și speranță.

A quoi bon la fête? Izvorită din La pensée sauvage, sărbătoarea reunește Last and First Men poziționați Entre la vie et le reve, în L'Age d'Homme care trăiește Instauratio Magna prin The cult of ecstasy și transfigurează planeta de exil, Tellus Mater, în noosferă strălucitoare: „Terra lucida e pământ luminos și lumină întrupată. E un ținut intermediar, un istm între universul vizibil, al omului, și universul transomenesc și transvizual, al ierarhiilor cerești” (Andrei Pleșu). Cu aceasta am enunțat esența dodecameronului solstițial edificat pe mitologia luminii.

Solstițiul este ziua natală a Soarelui: Fiat lux!

J. Frazer apreciază că sărbătoarea de Crăciun „biserica pare să o fi împrumutat direct de la rivala sa păgână căci la 25 decembrie popoare antice precum perșii și egiptenii se retrăgeau în sanctuare secrete de unde ieșeau la miezul nopții anunțând: „Fecioara a născut! Lumina crește!” dacă mitul e un vis colectiv și în povești „trăiește Archaeu” (M. Eminescu) – înseamnă că acesta este Solus care în postura solstițială devine deus otiosus cu tendința de a-și abandona opera; in der nacht, Astro de primissima grandezza trebuie ajutat să redevină Sol invictus, renatus in aeternum; Tu solus sanctus! – iată refrenul tuturor cultelor solare.

La multe populații arhaice, sacerdoții purtau discuri de piatră care marcau traiectoria astrului luminii; zeul luminii în mitologia greacă, identificabil cu Helios sau cu Eros, era Phanes; Jupiter era sărbătorit ca aducător al luminii iar Diana avea epitele Lucina și candelifera; în Ierusalim, la Sărbătoarea luminilor de la sfârșitul lunii decembrie „pe durata celor opt zile ale sărbătorii, prin toate casele lămpile erau ținute aprinse” (Ernest Renan – *Viața lui Isus*); astrototemurile dacilor alegorizează și eroizează soarele iar după cucerire se înregistrează o tendință spre un zeu unic solarizat și o zeiță unică lunizată (R. Vulcănescu); zvastica e definită ca semn solar de apărare, sanscritul div semnifică lumina, în latină *lumen* e chiar Cosmosul, în slavă *mir* e, concomitent, lume și pace, în greacă *lykos* = lup, *lyke* = lumină; în basmele românilor, Făt frumos e erou solar iar purcelul de aur întruchipare zoomorfă a astrului zilei; cultele uraniene au dezvoltat la numeroase populații o heliolatrie a solarismului sau selenarismului. Despre semnificațiile focului ritual la Crăciun pentru ca Agni să-l resusciteze pe Surya, despre simbolurile solare ale măștilor zoomorfe și despre lumină ca epifanie fecundatoare am referit în capitolele anterioare; reiau – pentru aspectul care interesează aici – comentariul lui Simion Manguica despre originea și însemnătatea astronomică a colindei: „Colinda și a colinda este cult de soare și nu însemnează altceva decât soarele personificat ca zeu în curgerea de giur

împregiur prin zodiac”; colindele noastre erau definite ca niște cîntece la adresa soarelui și de către G. Coșbuc: „Îndeosebi soarele stă în centrul acestui cult: biruința lui asupra întunericului nopții, a iernii și a furtunii, făceau dintr-însul un erou; căldura lui și lumina, pe urma cărora creșteau plantele, făceau din el un binefăcător al lumii”.

Desprind din celebra baladă barbiană – depășind doar puțin cadrul prescris de prezentul studiu – discursul heliolatric al blîndeii lapone Enigel:

Că dacă-n iarnă sînt făcută,
Și ursul alb mi-e vărul drept,
Din umbra deasă desfăcută,
Mă-nchin la soarele-nțelept.
La lămpi de gheață, sub zăpezi,
Tot polul meu un vis visează.
Greu taler scump, cu margini verzi,
De aur, visu-i cercetează.

Mă-nchin la soarele-nțelept,
Că sufletu-i fîntînă-n piept,
Și roata albă mi-e stăpînă,
Ce zace-n sufletul – fîntînă.

Nu pot neglija faptul că, pentru Blaga, lumina e chiar ambasadorul dragostei:

Lumina, ce-o simt năvălindu-mi
în piept cînd te văd – minunato,
e poate că ultimul strop
din lumina creată în ziua dinții.

Și pentru că toate acestea trebuie să aibă un nume, l-am indicat în titulatura capitoului: *Homo heliotropus*.

Condiția umană incluzînd elemente de ordin cosmo-fizic, bio-psihologic și socio-cultural, e firesc ca omul să fie condiționat cosmic, biologic, psihic și/sau istoric iar definițiile ce îl au ca obiect să fie descriptive, genetice, istorice, psihologice, normative; dificultatea majoră constă însă în imposibilitatea definirii ființei umane ca proces ce include o sumă de variabile imprevizibile și în receptarea omului nu ca individ ci ca univers pluridimensional; de aici, mulțimea deconcentrantă a definițiilor ce s-au propus pentru One-Dimensional Man și dintre care selectez aici doar o parte: zoon politikon, animal ridens, animale rationale, homo criminalis, homo humanus, homo artifex, homo festus, homo viator, homo politropos, homo comunicans, homo religiosus, aestheticus, cogitans, faber, consumans, ludens, magus, alienus, duplex, oeconomicus, absconditus, loquens/eloquens, politicus, naturalis, ethicus, ironicus, umoristicus, spiritualis, zoon logon, homo integrationes, activus, failibilis, nocturnus, poeticus, geometricus, monstruosus... Acest tip de enumerate e descurajant și poate sugera că obiectul definiției depinde total de dioptriile unui observator descurajat la rîndu-i de reprezentanții unei specii ce și-au făcut un avantaj din propria-le imperfecțiune; alte astfel de definiții sînt, evident, soluții ad-hoc: homo balkanicus, carpathicus, sylvestris, turisticus, modernus, folcloricus, dacicus, valachicus, tehnologicus; asupra altora s-ar cuveni să medităm mai profund: homo totus (soma și psyche) sau omul teoforic...

Am adăugat – prin Homo heliotropus – o picătură

Într-un ocean, o picătură însă în care mi se pare că se răsfrînge întreaga esență a sărbătorii prin două din dimensiunile sale: jocul și rîsul. În contextul sărbătorilor solstițiale și augurale, hora servește cultului heliolatric și stimulează cursa soarelui, este rit solar și fertilizator; cuprins în horă, omul se regăsește la intersecția ordinii terestre și a celei cosmice, echilibrat între soma, psyhe și nous, între catabazic și anabazic, pregătit pentru concesiō ad se: să fii pămînt, și totuși să lucești ca stea – cum se exprima Blaga. Aceeași conversie – în spiritul lui Rabelais– se obține și prin rîs:

Văzînd cum m-a cuprins tristețea hîdă,
n-am stat să plîng, am rîs cum se cuvine,
căci numai omului i-e dat să rîdă.

Sfîrșitul unui an nu reprezintă, în sine, un prilej de bucurie; prin rîsul festiv, omul produce de fapt chiar condițiile în care trăiește, condiții decise de hierofanie sau cratofanie dar neacceptate ca destin impus ci ca destin asumat, orientat ca Drang Nach Osten prin fiecare secvență ceremonială care devine o hologramă revelatoare pentru Sturm und Drang ce eliberează din Maya și asigură metanoia; ignifer și heliomant, Snowmen devine heliopolitan din Heliopolis, l'homme qui rit pentru stimularea apariției soarelui: „Și mama, care era vestită pentru năzdrăvăniile sale, îmi zice cu un zîmbet uneori, cînd începea a se ivi soarele dintre nori după o ploaie îndelungată: Ieși, copile cu părul bălan, afară și rîde la soare, doar s-a îndrepta vremea. Și vremea se îndrepta după rîsul meu...”

Ascultînd de Sigraux du Soleil considerat Lord of the world, ordinary people are acces la Majestas dei și fiecare individ poate deveni Euforion capabil să depășească drama lui Faust care aude solia dar nu crede în ea. În Hybernia Magica, Homo heliotropus devine tournesol, Urmensch devine Ubermensch care impune viitorului modelul etern al sărbătorii.

La sfîrșitul acestui eon dominat de angst, în care diagogia se confundă tot mai mult cu pedagogia, eon care ne depărtează de Satya-yuga și ne cufundă tot mai adînc în Kali-yuga, care va fi statutul sărbătorii? Cred că același, chiar dacă în forme schimbate. Dispariția sentimentului sărbătoresc ar însemna nu numai Gotterdämmerung ci și Menschendämmerung; sărbătoarea va rămîne pururi mecanismul perfect de integrare a omului în Univers, de suspendare a gîlcevei înțeleptului cu lumea, de ablație și lustrație, de regăsire The sound of silence, acceptare de incipit vita nova fără a părăsi Life as chance and Destiny; în măsura în care festivalul e contemplație iar aceasta din urmă „forma cea mai înaltă de activitate” (René Guénon), sărbătoarea va continua, periodic, să transforme Terra într-un Frieland locuit de felicieni, înlocuind inscripția de la intrarea infernului dantesc (Lasciati ogni speranza voi che entrate!) cu prevederea constituției abației Theleme imaginată de cel care semna cu acronimul Alcofrub Nasier: Fais ce que voudras!

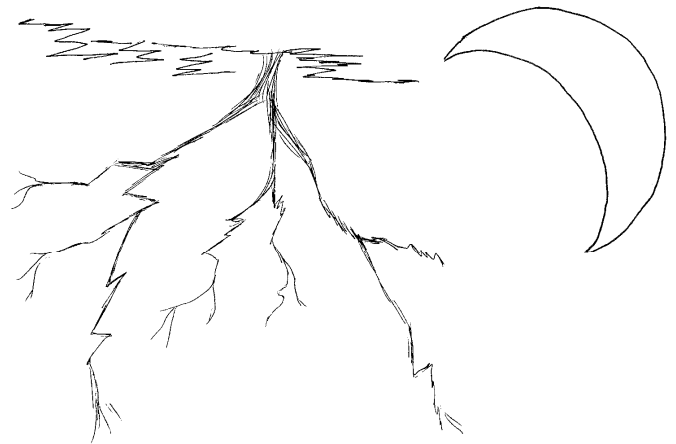
Dacă Baudelaire are dreptate că poezia e mai importantă decît pîinea, înseamnă că la fel de importantă este și învățătura pe care o desprind din destinul lui Zorba

Grecul: dacă cineva a avut de unde și n-a gustat din toate cele permise, va da socoteală pe lumea cealaltă; îmi mai alimentează optimismul privitor la persistența spiritului sărbătorii prin veac și codul special de comunicare bazat pe cultura imaginii: semnul iconic, spre deosebire de cel scriptural, rezistă la testul efortului minim și al economiei de energie, are flexibilitate și universalitate, valorizează credibilitatea empatică și înțelegerea holistică; ca univers puternic semiotizat, sărbătoarea devine un Esperanto vizual despre Neverland, nemuritoare insulă din imaginație; izvorită din La sapienza volgare, sărbătoarea își va păstra în continuare statutul de evanghelium pentru joie de vivre, joie de mourir, Homo heliotropus confirmîndu-l pe Macedonski: „Iar sub soare și sub lună / Moartea este o minciună.”

Aplicînd modelul taxonomic propus de Roger Caillos (*Jocurile și oamenii*) sistemului sărbătorilor de iarnă, ajung la concluzia că festivalul popular debutează ca mimicry, se manifestă ca agon și rămîne în memorie ca ilinx mărturisitor: Bucură-te de această clipă care este viața ta!

(Fragment din cartea „Hybernia Magica”,
apărută la Editura Agata, 2007)

Dumitru Lavric

Eminescu în viziunea botoșăneanului Gheorghe Cojocaru

Actul creator, în esență, presupune originalitate. „A crea” necesită imaginație, intuiție, fiind „pecetea” personală clar introdusă în compoziție. Și „poate că arta n-ar avea nici un sens dacă n-ar duce la această stare de intuiții și de chintesențe”¹.

Gheorghe Cojocaru² a fost încurajat pe drumul compoziției de către compozitorul Radu Paladi³: „În repertoriul corului (corul Liceului Pedagogic din Botoșani) (...) figurau și câteva lucrări aparținând dirijorului însuși. Unele dintre ele mi-au atras atenția, determinându-mă să-l încurajez pe Gheorghe Cojocaru pe drumul spinos al compoziției. Au urmat pentru muzicianul botoșănean zece ani de strădanii perseverente pentru cucerirea măiestriei componistice, care să-i permită exprimarea ideilor muzicale ce-l frământau într-un limbaj artistic evoluat”.

Activitatea sa componistică s-a îndreptat cu precădere către muzica corală. Se pare că vocea l-a atras în felurite moduri, lucrările sale corale fiind realizate pentru trei, pentru patru voci. Întreaga viață și-a dedicat-o dirijatului de cor, ceea ce presupune o cunoaștere foarte bună a vocilor omenești, o atracție spre acest gen. Ceea ce a rămas în urma sa sunt culegerile de cântece scrise pe versuri de poeți botoșăneni. Eminescu l-a atras în mod deosebit. Melodicitatea versurilor eminesciene a constituit un impuls în crearea unor lucrări corale care să pună în evidență sensul cuvintelor. Pentru că poezia marelui poet rămâne o „artă a auzului”⁴. Legătura dintre muzică și poezie se realizează tocmai prin creația sa, în care piesele corale predomină.

Nu a pregetat să se folosească de „axa” receptării creației muzicale, ce ține de compozitor, interpret, ascultător. Întrunind toate aceste condiții, a purces către un liant stabil, realizat în ani de muncă, care a reușit să străbată dincolo de foaia cu note muzicale. S-a adresat unui cor de amatori, a dat curs și sens noțiunii de interpretare, iar rezultatele au fost observate după fiecare spectacol în parte.

Cred că personalitatea compozitorului transpare prin creațiile sale. Simplitatea, tendința către calm, liniștit, stabil, iată câteva trăsături care reies din lucrările sale, din temperamentul compozitorului. Lucrarea în sine nu poate fi privită ca pe ceva de sine stătător. Are legături și influențe cu omul, compozitorul care i-a dat naștere. Nimic din ceea ce se creează nu poate fi de sine stătător. Pornește de la o idee, un gând, o stare. Poate că muzica se pliază cel mai bine în acest context, reușind, în condițiile în care îi pătrunzi „secretele”, să străbată dincolo de partitură, să „iasă în lume”.

Imaginația are un rol important, în genere, în actul creator. Factor determinant, imaginația poate constitui cheia originalității. Însă toate acestea au o finalitate, concretizată în lucrarea muzicală finită care urmează să fie interpretată, ascultată, să străbată acea „axă” a receptării

creației muzicale. „Imaginația (...) tinde să nu recunoască drept efect sau drept fapt decât ceea ce ilustrează forma adaptării mijloacelor la scop. (...) Individul nu poate face să devină efectiv decât ceea ce ține de utilitate”⁵. Și asta pentru că, în final, muzica se adresează unui auditoriu, devine „utilă” atât pentru interpreți, cât și pentru ascultători. Întrucât creația lui Gheorghe Cojocaru se mulează pe poezia eminesciană cu precădere, tinde spre textul poetic, în procesul său de creație imaginația are un rol substituit versului, compozitorul încercând să păstreze conținutul literar al poeziei, îmbrăcând-o într-o mantie muzicală corespunzătoare modului său de a gândi și de a percepe poezia în sine. În genere, se consideră că versurile au acces mai larg, mai direct către ascultător, însă îmbinarea muzică-text are menirea de a respecta ambele laturi pentru a accede spre înțelegerea mesajului artistic.

Consider că esențiale în elaborarea unei lucrări artistice sunt motivele care îl animă pe creator să porceadă pe această cale, a creației. Se pare că în acest caz compozitorul a beneficiat de un anturaj care l-a determinat și l-a sprijinit în a porni spre acest drum. Totodată, cred că mediul și atribuțiile sale de-a lungul vieții – ca profesor, ca dirijor –, chiar vitregia vieții, munca de zi cu zi i-au îngreunat în același timp pașii spre o creație mai amplă, spre abordarea unor variate genuri.

Poeziile creează imagini, mai cu seamă poeziile scrise de Eminescu, în care natura ocupă un loc important. Pornind de la aceste imagini, compozitorul înfățișează o lume a sa, învăluită în sunete muzicale, pe care o expune. Parafrazându-l pe Wittgenstein⁶, limitele limbajului meu sunt limitele mele. Astfel, condiția umană este reflectată în creația muzicală a unui compozitor, iar lucrările muzicale exprimă cunoașterea, intuiția, imaginația, talentul, toți factorii care contribuie la realizarea unei piese muzicale.

Pe marginea acestui traseu intuitiv și teoretic pe care l-am propus am realizat o scurtă incursiune în spațiul creator dezvoltat de compozitorul Gheorghe Cojocaru. Însă, așa cum spunea Schleiermacher, „înțelegerea unui discurs (muzical, în acest caz) nu poate fi niciodată o operațiune încheiată, ci o activitate continuă”⁷.

Prezentarea lucrărilor corale compuse de Gheorghe Cojocaru

Inspirat de titlul celor „7 cântece pe versuri de Clement Marot”, de George Enescu⁸, Gheorghe Cojocaru realizează colecția de șapte coruri pe versuri de poeți botoșăneni, apelând la scrierile semnate de Mihai Eminescu, Samson Bodnărescu, Artur Enășescu, Ion Pillat, Ion Crânguleanu și Mihai Lău⁹. „Unde ești, copilărie... 7 cântece pe versuri de poeți botoșăneni”, lucrarea realizată de Gheorghe Cojocaru și editată în 1988

cu sprijinul Comitetului de Cultură și Educație Socialistă al județului Botoșani, beneficiază de un Cuvânt înainte semnat de George Pascu. „Studentul năvalnic de altădată a îndreptățit speranțele profesorilor săi, situându-se azi printre muzicienii de frunte ai țării”, scria profesorul George Pascu. Cele șapte compoziții incluse în această colecție sunt „Unde ești, copilărie...” și „De ce nu-mi vii” (Mihai Eminescu), „Chemarea mării” (Samson Bodnărescu), „Stropi de aur” (Artur Enășescu), „Cântec de toamnă” (Ion Pillat), „De ziua copilului” (Ion Crânguleanu), „Floarea codrului” (Mihai Lău).

Un alt volum semnat Gheorghe Cojocaru se intitulează „La steaua – 10 coruri pe versuri de Mihai Eminescu”, editat cu sprijinul Comitetului de cultură și educație socialistă al județului Botoșani – Centrul de îndrumare a creației populare și a mișcării artistice de masă. Lucrarea cuprinde piesele „Lasă-ți lumea” (Premiul I la Festivalul Național „Cântarea României”, ediția a II-a), „Dintre sute de catarge”, „Crăiasa din povești”, „Și dacă”, „Floare-albastră”, „Ea-și urmă cărarea-n codru”, „Sara pe deal”, „Lacul”, „Să fie sara-n asfințit”, „La steaua”. În Cuvântul de început al acestui volum, profesorul universitar doctor docent Augustin Z. N. Pop scrie că „Gheorghe Cojocaru este primul care întocmește o asemenea culegere pentru muzica corală, deci pilda partiturilor de față se recomandă a fi urmată cu dăruire, neabătut și cu hărnicie sporită, de cei ce înțeleg să ducă slava lui Eminescu, prin muzică”.

O altă lucrare publicată este „Uniți pe veci sub tricolor”, editată în 1980. Acest volum cuprinde piesele: „La Steaua”, „Și dacă”, „Unde ești copilărie?”, „Lacul” – pe versuri de Mihai Eminescu, „Poveste de omăt”, text Otilia Cazimir, „Pentru pace, pentru țară”, text Elena Dragoș, „Pe cel mândru plai”, text Ion Meîțoiu, „Cântec de leagăn” („Nani, puiul mamei drag”), „Țărm al codrilor de-aramă”, „Sora noastră, hora”, „I-auzi satul cum răsună”, pe versuri de Constantin Cârjan, „Stropi de aur”, text Artur Enășescu, „Hora Ardealului”, text Vasile Alecsandri, „Noapte de vară”, text George Coșbuc, „Cântec de toamnă”, text Ion Pillat, „Chemarea mării”, text Samson Bodnărescu, „Fortuna labilis” („Soarta schimbătoare”), text Ovidiu P. Naso, „Noi, tineretul țării”, text Stelian Filip, „Uniți pe veci sub tricolor”, text Lucian Valea, „Pentru neatarnare”, text Dimitrie Bolintineanu. Toate aceste piese, conform celor precizate de autor, pot fi cântate cu ușurință atât de formațiile profesioniste, cât și de cele de amatori. Dintre acestea, patru piese corale sunt pentru trei voci egale, iar 16 sunt piese scrise pentru formații mixte. Din punct de vedere al tematicii, volumul abordează teme diferite: copilărie, dragoste, pace, unire.

Alte lucrări semnate Gheorghe Cojocaru au fost incluse în „Antologia de cântece și coruri” realizată de Pavel Delion și publicată în Iași, în 1988. Incluse în categoria pieselor corale pentru trei voci egale sunt: „Un cântec de slavă”, pe versuri de I. Târlea, „Țară, tu, ca o

cunună”, în tempo de sârbă, „Ca la Flămânzi”, pe versuri de Constantin Cârjan, „Nedumerire”. În aceeași Antologie este publicată lucrarea „De ce nu-mi vii?”, pe versuri de Mihai Eminescu, compusă de Gheorghe Cojocaru pentru patru voci.

De asemenea, în „Culegerea de cântece pentru clasele I – IV, V – VIII și grădinițe”, realizată tot de Pavel Delion și publicată în 1986, în Iași, au fost introduse lucrările „De ziua copilului”, „Iarna vrăbiuței”, pe text de Gh. D. Vasile - piese scrise pentru două voci, „Țara, tinerețea noastră”, pe versuri de Constantin Cârjan, „Primăvara este țara”, pe versuri de Elena Dragoș, „Pe cel mândru plai”, pe versuri de I. Meîțoiu, „Foaie verde de trifoi”, „De trei săptămâni de zile” – lucrări pentru trei voci egale, ultimele două fiind prelucrări realizate de compozitor.

Cătălina Constantinovici

¹Tudor Arghezi în articolul intitulat „Pianistul Dumitru Dimitriu”, publicat în „Muzică și literatură – eseuri”, Editura Muzicală a Uniunii Compozitorilor din R.S.România, București, 1966.

²Gheorghe Cojocaru - născut în Corjăuți - Pomârla, la 27 aprilie 1928, fost profesor de muzică la Liceul Pedagogic din Botoșani timp de 30 de ani, dirijor al corului școlii, dirijor al Coralei „George Enescu” și al corului bărbătesc din Flămânzi, precum și membru al Uniunii Compozitorilor și Muzicologilor din România din 1986; a trăit până în anul 2002; a susținut peste 270 de concerte în țară.

³Radu Paladi în „Cuvânt de început” publicat în volumul „La steaua. 10 coruri pe versuri de Mihai Eminescu”.

⁴G. Ibrăileanu în „Note asupra versului”, din „Mihai Eminescu, studii și articole”, ediție îngrijită, prefață, note și bibliografie de Mihai Drăgan, Editura Junimea, Iași, 1974.

⁵Pierre Manent – „Cetatea omului”, Editura Babel, București, 1998, pagina 125, extras din Hegel – „Fenomenologia spiritului”, Editura IRI, București, 1995, pagina 283.

⁶Ludwig Wittgenstein (1889 – 1951), filosof austriac.

⁷Nicolae Râmbu în „Studiu introductiv” la „Hermeneutica” de F.D.E.Schleiermacher, publicată în Iași, la Editura Polirom, 2001.

⁸George Pascu în „Cuvânt înainte” din volumul „Unde ești, copilărie... 7 cântece pe versuri de poeți botoșăneni”, Comitetul de cultură și educație socialistă al județului Botoșani, 1988: „Autorul mărturisește că a ales numărul de 7 lucrări, inspirat de titlul celor „7 cântece pe versuri de Clement Marot”, de George Enescu, tinzând astfel să rememoreze chipul aceluia care pe drept cuvânt a fost numit „Luceafărul muzicii românești”.

⁹din „Dicționarul botoșănenilor” realizat de Ionel Bejenaru, Editura Moldova, Iași, 1994:

p. 8: Mihai Eminescu (1850 - 1889) – născut la 15 ianuarie 1850, la Botoșani;

p. 49: Samson Bodnărescu (1840 – 1902), profesor, scriitor (...), născut la 27 iunie 1840 în Gălăneștii Rădăuților, în vecinătatea Putnei; din 1879 director, timp de 23 de ani, la Institutul Liceal „Anastasia Bașotă” din Pomârla;

p. 96: Artur Enășescu (1889 – 1942), poet, publicist, născut la 12 ianuarie 1889 la Botoșani;

p. 194: Ion Pillat (1891 – 1945), poet, om politic, născut la 31 martie 1891, la București; reprezintă județul Dorohoi ca deputat în parlamentul țării (1923 – 1938), Miorcanii fiind locul fericitelor vacanțe din anii de studii, dar și al creației fortile;

Emilia Zaharia

Emilia Zaharia, născută Tăzlăuanu, a văzut lumina zilei la 26 ianuarie 1903 în localitatea Botoșani.

Fiica lui Gheorghe și a Mariei Tăzlăuanu...

...Emilia Zaharia își are jumătate din familie originară din Hănești. Tatăl, Gheorghe Tăzlăuanu era fiul lui Toader și al Mariei, fiica preotului Mihail din Hănești. Mama, Maria Tăzlăuanu era originară din Botoșani fiind fiica lui Vasile și al Mariei Ianovici. Ambii

părinți ai Emiliei aveau doar 4 clase primare, iar mai târziu Gheorghe Tăzlăuanu a absolvit o școală elementară de horticultură.

În anul 1908 Gh. Tăzlăuanu este angajat în funcția de picher, ocazie cu care primește în grijă mai multe tronsoane de drumuri, majoritatea din jurul sau din comuna Hănești. În acest moment familia Tăzlăuanu ia hotărârea de a se muta din Botoșani, din căsuța de pe Bulevardul Mihai Eminescu, în Hănești, în căsuța părintească. Astfel membrii familiei, părinții, Elena (fiica cea mare), Emilia (5 ani) și Ionel (mezinul de 2 ani) devin locuitori ai comunei Hănești.

Începe școala...

...și Emilia este nevoită să renunțe la jocurile copilăriei și să se despartă vremelnice de sora Elena, de fratele Ionel și de copiii din sat pentru că familia a hotărât ca fiica cea mijlocie să urmeze cursurile primare și secundare în Botoșani.

„La Hănești veneam ori de câte ori aveam ocazia, dar în special în vacanțe. Abia așteptam! Era foarte frumos în toate anotimpurile...” afirma Emilia Zaharia în însemnările sale.

După finalizarea claselor primare Emilia devine elevă la Liceul de Fete „Carmen Silva” tot din Botoșani.

În această perioadă de timp a funcționat și ca învățătoare suplinitoare la școala din Hănești între 01.11.1920 - 31.08.1923.

Fire ambițioasă...

...și dornică de noi cunoștințe Emilia Zaharia a devenit studentă a Facultății de Istorie și Geografie din cadrul Universității „Al.I.Cuza” din Iași, sub îndrumarea profesorilor Orest Tafrali și Ilie Minea. În 1928 absolvă cursurile universitare și devine licențiată în istorie. Primul pas făcut de tânăra licențiată Emilia Zaharia a fost îmbrățișarea carierei didactice. A călăuzit și îndrumat spre tărâmul cunoașterii zeci de elevi din Hănești, Botoșani, Dorohoi (Liceul de Fete), Râmnicul Sărat (în timpul refugiului din Moldova) și Iași (Liceul „Oltea Doamna”). S-a remarcat ca o profesoară destoinică cu o bună pregătire profesională. Din timpul

refugiului posedă aprecieri superlative oglindite printr-o mărturie oficială: *” V-ați distins ca profesoară prin desăvârșitele calități didactice, ca dirigintă prin sufletul ales și atitudinea înțelegătoare față de eleve, ca o admirabilă colegă și o sinceră și valoroasă colaboratoare a Direcțiunii. De pe catedra pe care ați cinstit-o timp de un an, cât ați funcționat la școala noastră, ați propăvăduit adevărul, ați luminat mințile copiilor noștri, ați încălzit inimile lor. Vă asigurăm că atât colegile, cât și elevele, vă vor avea veșnic în suflet ca o pildă vie a datoriei împlinite cu prisosință”.*

Paralel cu munca la catedră...

...Emilia Zaharia s-a dăruit cercetării științifice. Colaboratoare activă a Institutului de Istorie și Arheologie „A.D.Xenopol” din Iași, Emilia Zaharia, împreună cu soțul său, profesorul și arheologul Nicolae Zaharia (1899-1984), s-a consacrat în ultimii 30 de ani de viață cercetării arheologice a teritoriului Moldovei. A întreprins numeroase recunoașteri arheologice de teren precum și săpături de cercetare, dintre care menționăm pe cele efectuate la Hlincea, Dancu, Probota și Spinoasa din județul Iași, Dănești și Tăcuta, județul Vaslui, Ceahlău și Hangu din județul Neamț, Botoșani, Săveni, Hănești, Nichiteni și Drăgușeni din județul Botoșani și altele. Rezultatele activității sale s-au materializat în peste 25 de studii și publicații care reflectă contribuția adusă de Emilia Zaharia la identificarea urmelor de viață umană pe teritoriul Moldovei, studierea, clasificarea și încadrarea lor cronologică, în cunoașterea trecutului nostru istoric. Dintre acestea se remarcă ampla monografie, *Așezări din Moldova. De la Paleolitic pînă în secolul al XVIII-lea* (1970, în colaborare cu Nicolae Zaharia și Mircea Petrescu-Dîmbovița), ce însumează un volum important de informații arheologice, deosebit de utile și necesare istoriografiei noastre, și studiul cu privire la necropola din sec. IV-V e.n. de la Botoșani - Dealul Cărmidăriei (1975), în care se reliefează, cu date concrete, importanța acestei necropole pentru istoria veche a țării noastre. Alte lucrări, prin care a adus prețioase contribuții, se referă la descoperirile arheologice din orașul Iași și împrejurimi” (Ionel Maftei în Evenimentul de Iași / 08.09.2004).

Numeroasele studii și articole...

...reprezintă astăzi repere bibliografice pentru viitorii arheologi sau pentru pasionații de istorie pentru că în realizarea lor Emilia Zaharia a pus suflet, pasiune și pricepere. Dintre studiile sale amintim:

♦ M. Petrescu-Dimbovița, N. Zaharia, Em. Zaharia, Șantierul Hlincea-Iași, în SCIV, 4, 1953, 1-2, p. 312-332.

♦ M. Petrescu-Dimbovița, E. Bold, V. Boroneant, M. Dinu, C. Mateescu, M. Zaharia, N. Zaharia, Șantierul arheologic Hlincea-Iași, în SCIV, 5, 1954, 1-2, p.233-255.

♦ M. Petrescu-Dimbovița, Em. Zaharia, A. Nitu, M. Dinu, Șantierul arheologic Hlincea-Iași (r. Iași, reg. Iași), în SCIV, VI, 1955, 3-4, p. 697-700.

♦ M. Petrescu-Dimbovița, Em. Zaharia, N. Zaharia, Cercetări arheologice în orașul Iași și împrejurimi, în SCS

Iași, Istorie, VII, 1956, fasc. 2, p. 1-56.

◆C.S. Nicolaescu-Plopsor, M. Petrescu-Dambovita, N. Constantinescu, D.Gh. Teodor, Em. Zaharia, A. C.Florescu, M. Florescu, Gh. Diaconu, Șantierul arheologic Bicaz (Ceahlau-Schit), în *Materiale*, VI, 1959, p. 70-72.

◆Nitu, Erm. Zaharia, D.Gh. Teodor, Sondajul din 1957 de la Spinoasa-Erbiceni (r. Tg. Frumos, reg. Iași), în *Materiale*, VI, 1959, p. 531-539.

◆N. Zaharia, Em. Zaharia, S. Rata. Sondajul arheologic de la Botoșani-Dealul Căramidariei, în *Materiale*, VII, 1961, p. 461-471.

◆Em. Zaharia, N. Zaharia, Un mormânt din epoca migrațiilor la Erbiceni, în *ArhMold*, I, 1961, p. 211-218.

◆M. Petrescu-Dimbovita, Em. Zaharia, Sondajul arheologic de la Danesti (r. Vaslui), în *Materiale*, VIII, 1962, p. 47-63.

◆D. Gh. Teodor, Em. Zaharia, Sondajele de la Spinoasa și Erbiceni, în *Materiale*, VIII, 1962, p. 35-45.

◆N. Zaharia, Em. Zaharia, V. Palade, Sondajul din necropola de la începutul epocii migrațiilor de la Pietris (r. Bîrlad, reg. Iași), în *Materiale*, VIII, 1962, p. 591-598.

◆Em. Zaharia, N. Zaharia, Sondajul de salvare din necropola de la Probota (r. si reg. Iași), în *Materiale*, VIII, 1962, p. 599-608.

◆Em. Zaharia, Mormantul de incineratie din secolul al III-lea e.n. de la Contesti (r. Pascani, reg. Iași), în *ArhMold*, II-III, 1964, p. 491-493.

◆B. Mitrea, Em. Zaharia, Tezaurul de monede imperiale romane de la Obonoceni (r. Pascani, reg. Iași), în *ArhMold*, V, 1967, p. 81-124.

◆Em. Zaharia, N. Zaharia, Contribuții la cunoașterea culturii materiale din secolul al V-lea e.n. din Moldova în lumina săpăturilor de la Botoșani, în *ArhMold*, VI, 1969, p. 167-178.

◆M. Petrescu-Dimbovita, N. Zaharia, Em. Zaharia, La diffusion géographique des établissements pré- et protohistorique de Moldavie, in *Actes du VIIe Congrès UISPP*, Praga, 1970, p. 112-114.

◆D. Gh. Teodor, Em. Zaharia, Noi date arheologice referitoare la târgul Baia, în *Materiale*, IX, 1970, p. 353-365.

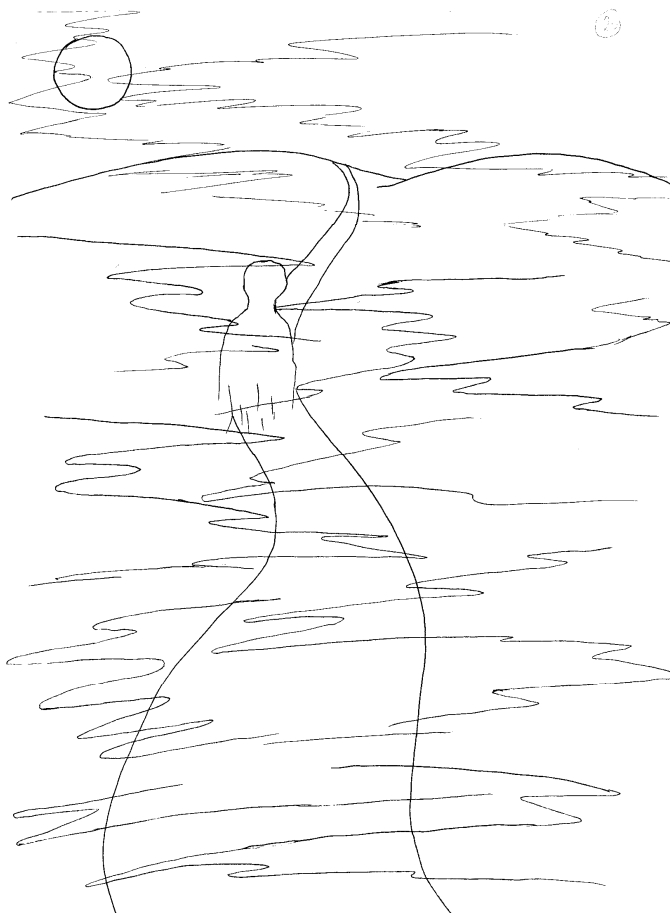
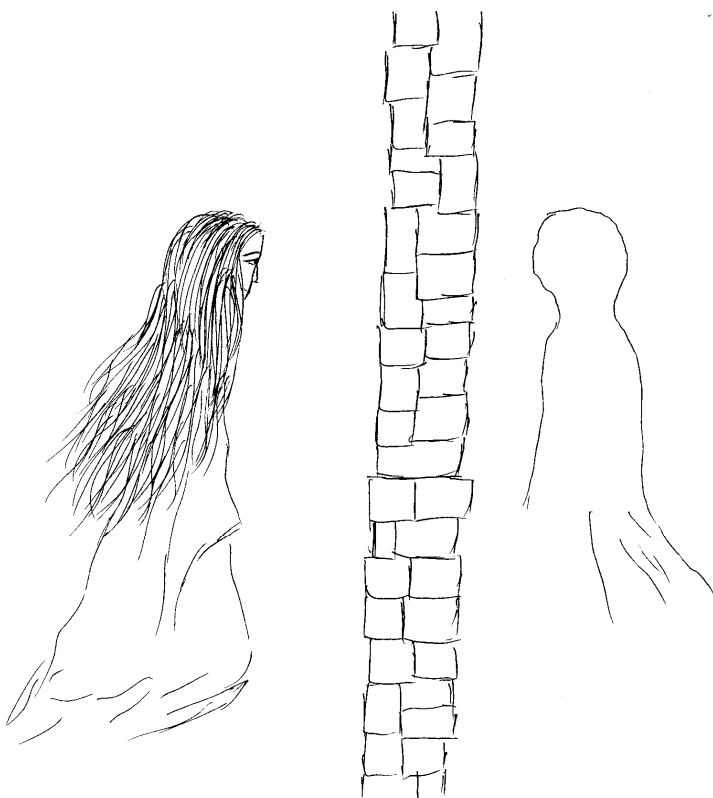
◆N. Zaharia, Em. Zaharia, F. Aprotosoiaie, Sondajul din asezarea de la Draguseni „La Ocoale”, jud. Botoșani (1968), în *Materiale*, X, 1973, p. 151-167.

◆N. Zaharia, Em. Zaharia, Contribuții privind rezultatele unor cercetări arheologice în Câmpia Jijiei Superioare din județul Botoșani, în *Din trecutul județului Botoșani*, Botoșani, 1974, p. 135-155.

◆Em. Zaharia, N. Zaharia, Les nécropoles des IVe-Ve siècles de Botoșani-Dealul Caramidariei, în *Dacia*, N.S., XIX, 1975, p. 201-236.

◆Em. Zaharia, C. Buraga, Cercetări arheologice de suprafață în comunele Danești, Rebricea și Tacuta (jud. Vaslui), în *ActaMM*, I, 1979, p. 241-268.

Lucian Manole

Despărțire

Pe umbrela mea, gălbuie frunze din pomii cei turcoaz,
Îmbibate cu mirosul ploii și a cerului întunecat de atlas,
Din acel fototapet al fostului și singurul iubit,
Aceleași frunze cad de nicăieri spre infinit.

Și plec. Un alt oraș în care plouă mă așteaptă,
Se sparg vis lângă vis, șoptă cu șoptă.
De ce în lanțuri să te țin dacă te zbați?
Doi triști iubiți, doi triști și sfâșiați.

De-acum cearceafuri în care dragoste n-o să se facă
Și peste care timpul secundă și minut o să tot treacă
Cearceafuri, ce-au s-ascundă reci și triste insomnii
Un soi de frunze galbene din toamnele târzii.

Doi triști ce se-ntâlnesc la colț pe aceeași stradă,
Aceleași triști, ce peste tot au să se vadă,
Aceleași doi, ce-mbrățișări străine au să suspine,
Să-și caute cu disperare jeturi de lumină fine.

De-acum când față-n față și din întâmplare,
Între-ale visului îngheșuite și pustii culoare,
Doi triști și sfâșiați se vor găsi
N-au să se strângă-n brațe căci se vor trezi.

Îngerul decapitat

razele soarelui
nu poate sfărâma
în mii de țândări
sticla geamului
pătrunzând
și privirea mea
căzând în sufletul
îngerului
nu-i penetrează
puritatea
întorcându-mă
poleit
iluminând
doar inima
zvârlită ca un pietroi
mai sparge fereastra
sufletului...
pentru a-mi însuși
aripile
câți îngeri
voi decapita?
fățarnice,
glasul eternității
îmi strigă,
nu de aripi ai nevoie
pentru a te înălța...

Pavel Păduraru

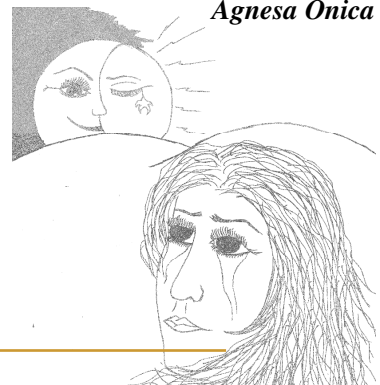
Mic univers

Sunt Primăvara ta, și-n păr
Acele înfiorate ploi,
Din parcul plin de foi,
Unde într-o frunză de trifoi,
Se-ascunde dragostea din noi.

Sunt primăvara ta, și-n ochi
Port frunzele de verde plin,
Atât de crud și-atât de fin,
Ce te cuprinde-n cercuri lin,
Ca să-ți aline-acel suspin.

Și împreună când mai stăm,
În parcul trist, în parcul gol,
El, să se-mbrace într-un fior,
De frunze verzi ca ochii mei,
De primăvara ce-i în ei.

Agnesa Onica

Lacrima de rouă

Prin agonia vântului de toamnă
Mă plimb pe șina unui tren pierdut,
În urmă-aud iubirea cum mă cheamă
Strivită sub un pod necunoscut...!

Clepsidra-și duce brațele la tâmplă,
I-am scurs nisipul fără un folos,
Și ruginiu ca frunzele se-ntâmplă
Să calc cu toamna într-o simfonie...!

Un șuierat de codri mai încarcă
O doză de urgie pământescă,
Ecou lung și neajuns se-neacă
În glasul unui geier rătăcit...!

Prin lacrima de rouă plânge timpul
Și-n agonia vântului îmi schimb
Nisipul din clepsidră – ce risipă!
A pierdere de timp acum mă plimb...!

Cătălin Ifrim

Încercare

Aștept la o coadă lungă cât o zi de post
Ca să-mi plătesc anticipat existența.
Este exasperant de obositor,
Mă fierbe căldura toridă a minții
Urmată de ploaia torențială a sufletului...
Dar astăzi este ziua scadenței,
Nu am altă variantă
Decât să parcurg toată coada
Căci, în caz contrar,
De mâine nu aş mai trăi.
Deja câteva persoane au leșinat,
Iar un bătrân a murit subit
Încetându-și existența
Înainte de a fi ajuns să și-o plătească...
Este și asta o nouă încercare
Pentru existența noastră efemeră.

Filip Militeanu

Când ninge

Când ninge e ca și cum
Ar dispărea noaptea pe pământ
Eu mai cred că în cer
Zânele se dezbracă, special
Câteva se prefac neîndemânatic
Lăsând albe rochii să cadă.

Andreea Chiriac

Recurs la Brumaru

Gata cu sclifoseala,
ajunge!
De astăzi scriu doar poezie cu sex.
La lumina ochilor tăi
împreunez cuvintele
(Două câte două)
pe cearșafuri A4
până când
plozii își vor așterne somnul velin într-un vers.
Tu, maternă,
(de-altfel cum ai fost și cu mine)
le vei da să-ți sugă țâțele
împietrite de metaforă,
mâine se vor trezi poezie.
Cât despre alții ce spun că mi-a trecut vremea,
nu-i crede!
Încă mai ține condeiul
pentru a-mi stoarce sîmânta
prin arhive de suflet,
dar tu nu fi geloasă, iubito,
mai bine...

Hai să creștem cuvinte!!!

Vasile Iftime

Axa vântului

Am reparat axa vântului puțin
Și văd că nu mai bate,
Conturul din ape curge lin
Și pentru zări am închiriat o noapte.
Când cerul se rotește ca un ceas,
Iar visul flămând mai vrea visare
Și clipa frământă colaci de lumină,
Din cer plouă cu apă sfințită...
E taina iubirii rotită în loc
Și axa-i prinsă de lucrare.

Dumiru Petras

Umbra lui Don Quijote

Aș arunca arcul și lancea,
aș slobozi calul de frâu,
dar cel de la Mancha
mă urmează prin lanul de grâu.

Umbra lui majestuoasă
între cumpene stă de un ceas.
Voi merge la Dulcinea, acasă,
acolo, pe-o noapte, să-l las.

Vin năluciri înainte,
pe sus trec stoluri de corbi.
Mergem prin pustiul fierbinte,
de foamete orbi.

Întreb cu glasul mi profund,
zguduind porți cu lancea:
„Depart e Mancha?”
„E-n tine!” țărături răspund.

Mihai Munteanu

Învățămă

Învățămă să vin, să plec!
Învățămă să strig, să tac!
Un vis să fiu ori realitate,
Un om uitat și peste toate.
Învățămă cum să șoptesc:
Cuvinte, sentimente. Să roșesc.
Învățămă să văd
Cum visele se duc.
Realitatea doare
Sub frunzele de nuc...

Alexandra Agarafinei

Și cum trecem ...

Și cum plâng pe ape aceste triste jocuri
Lebedele nopții încoronând
basmelor pădurii
Plecat e poetul din ceasuri
pe labele morții
Și munții vârful și ard
de căldura humii
Și cum trecem cu toții
în aceste din urmă cuvinte
Cu obrazii neîntorși
în sufletul plin de verde
Căutarea ne doare
până în reci oseminte
Și buzele arse de iubire
șoptesc: înainte!

Dinu Moroșanu

Elegii de la Botoșani

Aici, Mihai Eminescu

*a primit viață, botez și har
Semenii nu l-au ucis
căci bronzul trupului său
răsună-n veșnicie
iar și iar*

Și totuși l-au răpus și-au strigat:
închideți ochii omului-poet
așa-n tăcere - rațiuni de stat
E în chip hilar și desuet

Le sune capul cum sunau arginții
să aibă-n mațe doar argintul viu
ajungă-i traiul ce l-au dus părinții
blestemul geniului pustiu

Teodor Jacotă

Piatra

Venită din geologie
Ea pare fără amintiri,
Nu e înscrisă-n geografie
Căci se ferește de rodire!
Modest, acceptă gravitatea –
O cheamă focul din adânc
Dar zăbovește de când lumea
Sub pas de om, adult sau prunc.
Și când – prin timp – e părăsită
De pașii care-i sînt aproape
Își desfășoară, urgisită,
Ființa moartă-n joc de ape!

Dumitru Lavric

Ningea atunci...

Ningea atunci când ai plecat
pe-ntinsele câmpii de-argint
și-atâta dor am adunat
la nesfârșit să te alint.

Ce mult am plâns și-n urma ta
ningea atunci cu-asprime
ce lungi tristeți m-or alunga
iubirea să-mi suprime.

Ningea atunci când ai plecat
un roi de fulgi te alunga
o lacrimă mi-a înghețat
pe chipul meu ce te dorea.

Azi nu mai ninge și-i frumos
dar tot e trist și rece
atins de dor – neputincios
spre zări privesc – poate vei trece.

Cristian Bejan

Gară pentru trei

În gară nu era decât un singur tren. Și ăla de marfă. Pe sub osiile maronii, niște guguștiuci se chinuiau să adune grăunțele scurse din vagoanele, la fel de maronii. Gara era maronie, la fel indicatoarele ceasului atârnat de un lanț maroniu, care în loc de 10 arăta 11.

Pe spațiul de așteptare din apropierea șinelor stăteau părăsite, dar totuși aliniat, cinci bănci verzi (sâc!), că pe a șasea odihnea o tânără, să fi avut vreo 27 ani, numai bună de întrebat.

Fix la ora 11 și 17 minute, pe ceas, de după colțul gării se desprinsese din întuneric o mică cometă, iar arătarea la față a unui acar desluși că lumina era de la un muc de țigară Carpați. Tânărul scuipă odată lung, să scape de firele de tutun adunate într-o dantură pe care uitase să și-o pună la timp, scoțând un sunet ascuțit, asemănător călcăturii într-o prună coaptă. Mai mult să-și facă treabă, își aruncă ciocanul de bătut în osiile vagoanelor pe umăr și-și focaliză privirea spre fata care citea cu nesaț dintr-un almanah Femeia, cu o femeie pe copertă.

– Sara!

– Nă seara!

– Vine, vine?

– Nu-i timpul.

– Acuș vine.

– Ee, mai e...

– Da, dar timpul trece repede, cu o carte, cu un pachet de biscuiți.

Fata părea că nu-l prea bagă în seamă pe intrus, dar, cocheta, își scutură coama, îndreptându-și spatele, câtă pe linie în stânga, câtă pe linie în dreapta, după care, cu două degete, din care numai unul avea unghia lungă și lăcuită, dădu pagina, pregătindu-se să intre în transa cititului.

– Permiteți să stau jos?

– Mda...

– Mergeți departe?

– Nu prea.

– Unde?

– La mama.

– Țiiiiii...

Feciorul nerăbdător își puse ciocanul lângă bancă, își îndepărtă o scamă imaginară și făcu o fandare cu piciorul în față, lăsând să se vadă inscripția Adidas de pe încălțarea incertă, de culoare incertă. Trecu la contraatac:

– Dacă se poate să nu vă deranjez din lectura care vă acaparează, cu stimă... Runc Petrică, acar. Lucrez în gară, am casă, grădină și frate în Italia, ca să zic așa... Joc la Unirea, fundaș central.

– Zorica!

– Zorica, nume beton, de la zorele. E mișto. Mi-am dat seama că nu sunteți de pe aici, că fetele din zonă mă cunosc și le cunosc ca un cal breaz. Nu că mă laud, dar când apar înțolit în discotecă cu blugi, geacă și adidași, cam suspină unele. Dar nu vreau să mă dau mare. Eu sunt sincer, mai bine las de la mine, vine unu mă înjură, ce să fac, să-l iau la ucis? Plec elegant, nu că mă grozăvesc, da'

în viață trebuie să știi să cedezi. Nu-i așa? Imediat ies din schimb, nu bem o cafea?

Fata căscă lung și pentru o fracțiune de secundă îi căută băiatului fața, doar, doar, o să poată să-și dea seama cu cine stă de vorbă.

– Domne, da' știu că te dai la mine!

– Pardon, da' eu de obicei sunt agățat și ca atare, nu știu să agăț. V-am solicitat dintr-un gest de gentilețe să vă fac statul în gară mai educativ și mai simplu. Nu vreau să vă agasez sau să vă tulbur, dar simțeam nevoia să intru în vorbă cu dumneavoastră, pentru că încă de când v-am văzut mi-am adus aminte ce-mi spunea mama: „Petrică, eu nu sunt ca alte mame, o fată ar trebui să mai pună mâna pe un almanah Femeia să mai citească, nu să-i crească ceața pe ochi și să aibă parte numai de pui și rațe. Că așa m-o îngropat tată-tu în sălbăticia asta de lume în care trăim acum, că eu știam încă din clasa a treia primele strofe din Luceafărul și făceam socotelile până la douăzeci fără bile și tablă. Măcar tu ia-ți o fată care știe să se comporte și să fie citită"... Așa zicea mama!...

Brusc, interesul Zoitei se schimbă.

– Ei, nu pot spune că sunt prea citită, deși dintr-a cincea până în a opta am participat la olimpiada de română pe școală. Mi-e drag să știu ce se mai petrece în lume, în modă, în bucătărie și de-o vreme mă interesează rețetele de ceaiuri pentru sănătate, reumatism, hepatită, răceală, pentru boli în general. Chiar acum citeam despre Maică că a fost găsit cu niște copii în casă și nu știu ce făcea.

– Copiii, ei, ce n-aș da să am și eu casa mea, o nevastă cuminte, nu neapărat frumoasă, că știu cum e vorba, femeia frumoasă e și pentru alții...

Petrică zâmbi complice pe sub sprâncene, căutând să prindă privirea rușinoasă a Zoitei.

– Când vin seara obosit de la serviciu, femeia și copiii să-mi sară în brațe, să mâncăm, să vorbim. Apoi, să adunăm bani să ne cumpărăm congelator, televizor care vede colorat și cuptor din acela care pus în priză se încălzește numai mâncarea.

– Unde ai văzut tu așa ceva?

– N-am văzut, da' a fost un cumnat de-a lui tata în Spania la muncă și la cantină le-a dat cârnăciori în franzelă încălziți la așa ceva. Cică e ca un televizor, la dreapta are ca un ceas, care sună când mâncarea e gata. Tot cumnatul lui tata a spus ca înăuntru are așa, ca o lumină, care arată când mâncarea sfârâie sau nu...

– Doamne, câte le mai trece prin cap!

– Nu prin cap, prin aparat, se hlizi Petrică, silindu-se să o determine pe Zorica să creadă că tocmai spusese o poantă bună.

În acel moment, prin fața băncii trecu un ceferist elegant care ducea în mâna dreaptă o pungă cu roșii. Acesta se uită la Petrică, ce înțepeni în poziție militărească și salută cazon:

– Trăiți șefu!

– Mă Petrică, da' tu nu ești la vagoane? Vezi că peste 20 de minute pleacă garnitura cu ciment și nu i-ai făcut verificarea - spuse șeful trăgând cu coada ochiului la demoazela gingașă care chinuia un almanah Femeia.

– Șefu', plec acum, Zorica mă scuzi, ne întâlnim după.

– Pa, pa... îi aruncă fata, suspinând unor gânduri numai de ea știute.

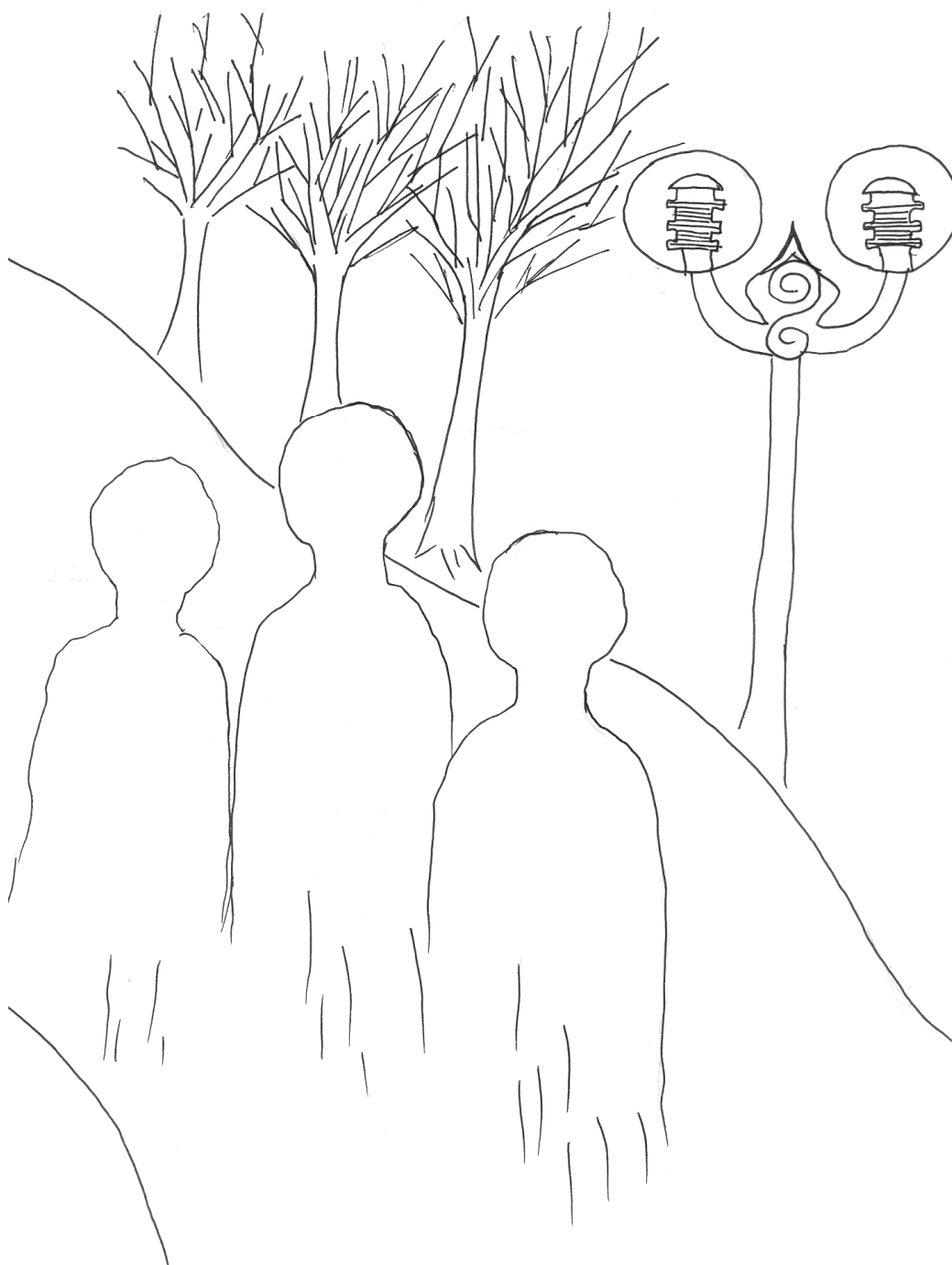
Noaptea își continuă cursul firesc. De acum Zorica lasă cartea la o parte, fixând lung un punct imaginar, zâmbind ușor ca atunci când trebuie să dai numaidecât răspuns unei întrebări interioare care nu-ți dă pace deloc. La colțul clădirii apără brusc o cometă mică sub forma unui chiștoc Marlboro și se ivi șeful lui Petrică ce se îndrepta spre banca pe care

Zorica visa cu ochii deschiși. Șeful se așeză lângă fată și între cei doi se înfiripă o discuție care ținu vre-un sfert de ceas. Într-un moment, cei doi se ridicară și se pierdură în noapte. În gară, Petrică bătea vagoanele la tălpi, producând un zgomot ritmic: ta, ta... ta, ta... ta, ta... Într-un târziu, lumina de la fereastra șefului se stinse. Liniștea cuprinse întreaga locație, iar Petrică avea remușcări cumplite:

– Bă, și nu i-am spus că am și Dacie...

*(Fragment din cartea „Strategie cu câini în teren variat”
Apărut la Editura Agata, 2006)*

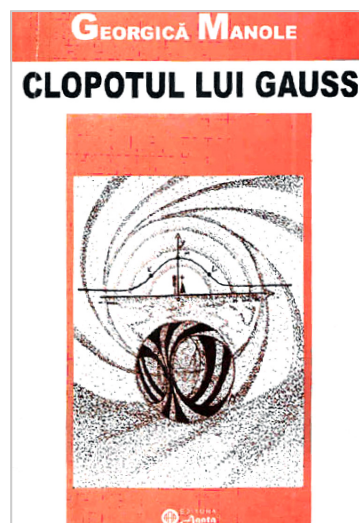
Tiberiu Furdui

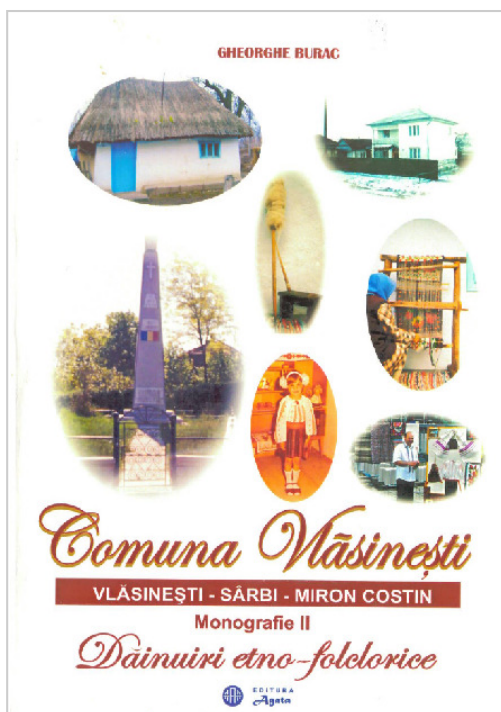
Mirarea de mine,
Mircea Oprea,
Ed. Agata, 2006

Clopotul lui Gauss,
Georgică Manole,
Ed. Agata, 2005

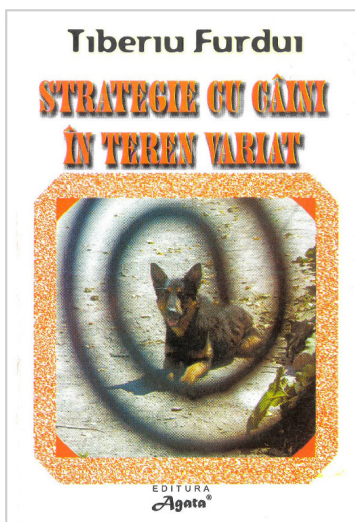

Comuna Vlăsinești, Monografie II. Dănuiri etno-folclorice,
Gh. Burac,
Ed. Agata, 2007

Bucuriile mele,
Traian Apetrei,
Ed. Agata, 2007

Hybernia magica,
Dumitru Lavric,
Ed. Agata, 2007

*Strategie cu câini
în teren variat,*
Tiberiu Furdui,
Ed. Agata, 2006

Unui înger,
Alexandra
Agarafinei,
Ed. Agata, 2008

*„Și, în viață, în simțire, în scris, în gând,
când te uiți mai bine, rămâne mai ales ce ai dat altora,
ce ai lăsat de la tine, ce ai jertfit.” (Nicolae Iorga)*

Biserica Uspenia, ianuarie 2009